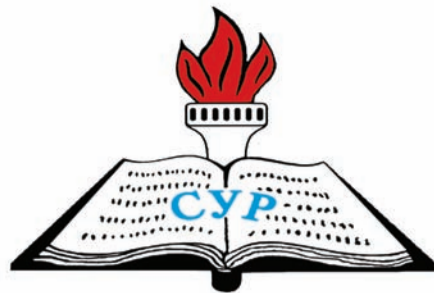

CURIERUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

M. Ulyanov

Serie nouă, nr. 299-300 / noiembrie 2015

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

La 28 noiembrie a.c., în Ucraina și în multe țări ale lumii în care trăiesc ucraineni va fi marcată Ziua memoriei victimelor Holodomorului.

polonezi erau înapoiate în țara de origine, deoarece vameșii nu permiteau ca alimentele să intre în Ucraina pe motiv că aveau „microbi și bacterii“.

cumplita terori care avea ca scop distrugerea planificată a națiunii ucrainene. A fost vorba, cum au recunoscut multe țări, despre un genocid, urmare a

ne exprima compasiunea față de milioanele de oameni care au fost exterminați prin înfometare și cea de a face tot posibilul ca asemenea aberații să nu se mai

REFLECȚII ASUPRA HOLODOMORULUI

Atunci când rostim cuvântul Holodomor, vorbim de fapt despre o culme a degenerării relațiilor interumane. Relatările martorilor oculari la marea foamete și izvoarele scrise ne arată că în Ucraina anilor 1932-1933 a fost adus iadul pe pământ de către omul de lângă tine.

Când foametea este provocată de factori naturali, precum seceta și lipsa recoltelor, este un fenomen înspăimântător. Cea din 1932-1933 a fost însă deosebit de înfiorătoare, deoarece a fost cauzată și amplificată de politicile aplicate de statul sovietic totalitar. Istoricii susțin că foametea din Ucraina a fost provocată de Stalin care a ordonat colectivizarea forțată a agriculturii și i-a lipsit apoi pe țărani de orice sprijin, fiindu-le confiscate grânele și toate produsele de consum alimentare din gospodării. Se estimează că în perioada cea mai grea a foametei mureau în fiecare zi 25.000 de oameni. Țăranii mureau fiindcă nu aveau ce mânca. Ei erau izolați de restul lumii și nu aveau nicio putere. Oamenii din zonele ce aparțineau atunci de România și Polonia încercau să vină în ajutor țăranilor din Ucraina. Se cunosc multe cazuri când ajutoarele venite de la români și

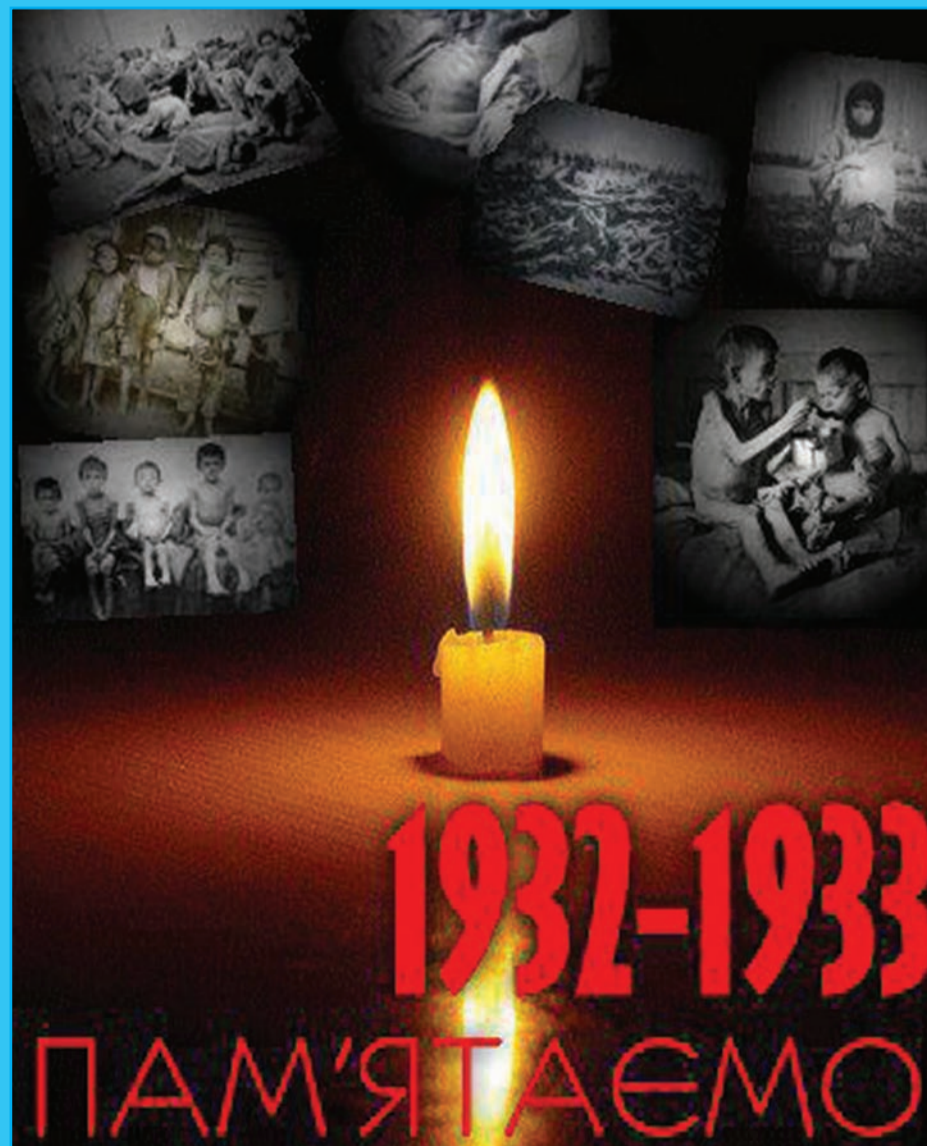
Conform cercetărilor întreprinse, Holodomorul a luat viațile a aproximativ zece milioane de oameni. Aproape că nu a rămas familie ucraineană care să nu-și jelească un frate, o soră,

unui plan deliberat și premeditat al totalitarismului roșu condus de Stalin.

Holodomorul este o filă neagră în istoria Ucrainei, a umanității, o tragedie de proporții

repete. Cunoașterea nu poate schimba trecutul, dar prin cunoaștere apare o șansă de înțelegere a răului și de evitare a erorilor și ororilor în viitor. Faptul că au rămas vii în mintea tuturor consecințele Holodomorului, respectiv viețile omenești pierdute și un lanț nesfârșit de nedreptăți, ne dă tuturor credința că civilizația va continua să se asigure ca asemenea atrocități să nu se mai repete și că valorile fundamentale ale umanității nu vor mai fi știrbite.

Ucrainenii din România aduc an de an omagiul lor memoriei victimelor Holodomorului din Ucraina. Anul acesta, la biserica Cașin din București, va avea loc, la 28 noiembrie, o suită de manifestări comemorative: moment de reculegere în memoria victimelor; aprindere de lumânări ale amintirii; oficierea unui serviciu religios deosebit: rugăciunile vor fi rostite de preotul Dumitru Colotelo; evocare a evenimentelor istorice din acele negre vremuri. Sunt invitați să participe la acest eveniment comemorativ ucrainenii bucureșteni și reprezentanții Ambasadei Ucrainei în România.

un soț, o soție, un fiu sau o fiică. Ucraina resimte și astăzi efectele

față de care noi, cei din prezent, avem o dublă datorie: cea de a

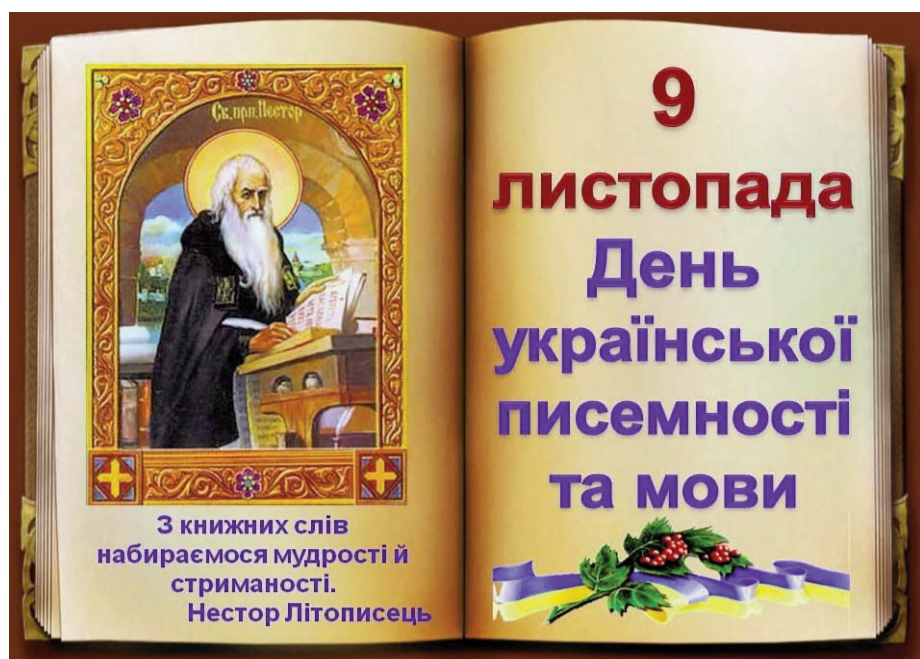
Ion ROBCIUC

ZIUA SCRISULUI UCRAINEAN ȘI A LIMBII UCRAINEANE

După calendarul creștin ortodox, la 9 noiembrie, este cinstit preacuviosul Nestor cronicarul, cel care i-a lăsat poporului ucrainean primul monument scris de pe vremea Rusiei Kievene – *Повість временних літ* (= Povestea vremurilor de demult). De aceea, Ucraina sărbătorește, la 9 noiembrie, ziua scrisului ucrainean și a limbii ucrainene. Este acesta un bun prilej pentru oameni de știință ucraineni, pentru literați de a discuta deschis despre modul în care este susținută dezvoltarea limbii ucrainene, a literaturii și a culturii ucrainene în general.

De-a lungul mai multor secole, poporului ucrainean i s-a inoculat ideea că limba ucraineană este o limbă de importanță secundară, ascunzându-i-se cu grijă imensa bogăție a scrisului, istoriei și culturii sale seculare. După cum au stabilit lingviștii, limba poporului ucrainean includea, în diverse perioade, elemente ale limbii vechi ruse scrise (sec. XIV-XV), vechi ucrainene („limbii vorbite“), slave bisericești (sec. XIV-XVII). Procesul de formare internă a limbii ucrainene literare este plasat de cercetători în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea – secolul al XIX-lea. Inițiatorul limbii ucrainene literare contemporane este considerat scriitorul Ivan Kotlearevskyi, iar fondatorul ei, poetul Taras Șevcenko.

Cu prilejul Zilei scrisului ucrainean și a limbii ucrainene, președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, i-a felicitat pe ucraineni. În mesajul de felicitare postat pe Facebook se spune: „Să iubim limba ucraineană și s-o cultivăm. Cel mai bun mijloc de a o susține este să vorbim ucraineste. Tot mai mulți rusofoni

sunt de acord cu poziția pe care o împărtășesc eu ca președinte: Singura limbă de stat este și va rămâne limba noastră ucraineană“.

Președintele a menționat, de asemenea, că Ucraina este apărută și iubită cu același curaj și înflăcărare în limba rusă ca și în limba ucraineană.

„După tot ce am trăit împreună anul acesta, nimeni și niciodată nu ne va mai putea separa după criteriul limbii. Ca președinte, nu voi permite acest lucru. Sincere felicitări cu prilejul Zilei scrisului ucrainean și a limbii ucrainene. Slavă Ucrainei!“

Ion ROBCIUC

Agenda deputatului UUR ❖ Agenda deputatului UUR ❖

COMUNICAT DE PRESĂ

Aprobarea de către Guvernul României a Memorandumului privind negocierea și semnarea Protocolului de colaborare în domeniul învățământului între Ministerul Educației și Cercetării Științifice din România și Ministerul Învățământului și Științei din Ucraina pentru anii de învățământ 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018.

În ședința din data de 20 octombrie 2015, Guvernul României a aprobat Memorandumul privind negocierea și semnarea Protocolului de colaborare în domeniul învățământului între Ministerul Educației și Cercetării Științifice din România și Ministerul Învățământului și Științei din Ucraina pentru anii de învățământ 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018.

În baza acestui Protocol, partea română va continua să susțină funcționarea cunoscutelor unități de învățământ cu predare în limba ucraineană din Sighetu Marmatei, județul Maramureș și din localitatea Lugoj, județul Timiș, dar și din localitatea Siret, județul Suceava, localitate în care se va înființa și un liceu cu predare în limba ucraineană. Predarea în limba ucraineană a domeniilor matematică, științe sociale, științele naturii, științe umaniste și arte va fi sprijinită și la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, urmărindu-se în egală măsură, înființarea de lectorate de limbă, literatură, cultură și civilizație ucraineană și trimiterea de lectori ucraineni la universitățile București, Cluj-Napoca, Timișoara, Suceava etc.

În cazul cetățenilor români de origine ucraineană și, respectiv, a cetățenilor ucraineni de origine română, se are în vedere acordarea până la 50 de burse pentru studii universitare de licență și tot atâtea pentru masterat, până la 10 burse de studii pentru doctorat și tot atâtea pentru rezidențiat, precum și câte 5 burse pentru participarea la cursurile de vară de limbă, literatură și civilizație română, respectiv ucraineană. Partea română va acorda burse și pentru specializările medicale.

Ambele state vor sprijini studiul limbii materne și a altor discipline în limba maternă prin efectuarea reciprocă de schimburi anuale, astfel: până la 30 de educatori, învățători și profesori de limba română și, respectiv, de limba ucraineană pentru a lucra în unitățile de învățământ, până la 15 studenți la filologie, la cursurile de vară de limbă, literatură și civilizație ucraineană și română, până la 50 de elevi și până la 25 de studenți, însoțiți de învățători sau profesori, în tabere, în timpul vacanțelor sau pentru participarea la olimpiade, concursuri, festivaluri, competiții sportive organizate în cele două state etc.

Conform prevederilor Protocolului de colaborare, România și Ucraina vor susține stabilirea și dezvoltarea relațiilor directe între institutele de perfecționare din România și centrele de formare continuă a cadrelor didactice din Ucraina, părțile urmând a realiza schimburi de literatură de specialitate în diverse domenii, precum și schimburi de instrumente educaționale multimedia.

În plus, cele două părți vor stimula dezvoltarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ superior, valorificând oportunitățile programelor de studii europene și vor fi create două comisii mixte de experți, una dintre acestea având ca scop elaborarea de materiale didactice – în special manuale de limbă, literatură, istorie, geografie etc.

Protocolul de colaborare a cărui negociere și semnare a fost aprobată de Executivul român oferă o nouă perspectivă relațiilor româno-ucrainene nu numai în domeniul educației, ci și în ansamblul lor, stabilind o bază solidă viitoarelor cooperări între cele două țări. Despre posibilitatea semnării, cât mai curând posibil, a acestui document, domnul deputat Ion Marocico a avut, în mod repetat, discuții cu reprezentanți ai Ministerului Educației, cu ambasadorul Ucrainei la București, precum și cu ministrul de externe al Ucrainei, cu ocazia vizitei oficiale pe care șeful diplomației ucrainene a efectuat-o în România, în luna februarie a.c.

Și pe această cale, domnul deputat Ion Marocico transmite mulțumiri atât autorităților române, cât și domnului ambasador Teofil Bauer pentru implicarea în concretizarea acestui proiect deosebit de

importat pentru comunitățile de ucraineni din România și, respectiv, de români din Ucraina, care va contribui la protejarea identității naționale și la consolidarea legăturilor deja existente.

Ion MAROCICO,
deputat

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Ștefan Buciuta
Kolea Kureliuk**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia**

„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“

S-a încheiat CONGRESUL AL VII-LEA al Uniunii Ucrainenilor din România

În zilele de 30 și 31 octombrie 2015, s-a desfășurat, la Sighetu Marmației, Congresul al VII-lea al UUR, un congres cum n-a fost altul.

În condițiile în care organizația Uniunii Ucrainenilor din România (UUR) este divizată, nu respectă valorile și încalcă Statutul care reglementează modul ei de funcționare, este greu să clădești viitorul. De fapt, UUR a involuat, îndepărtându-se de democrație.

Din această cauză, la Congres, am asistat

la momente fierbinți care au căpătat o amploare neașteptată. S-au creat două tabere opuse care și-au adus acuzații grave, dăunătoare intereselor UUR și imaginii ucrainenilor din România pe plan intern și internațional. În acest cadru, n-au fost dezbătute probleme de importanță deosebită pentru prezentul și viitorul populației ucrainene din țara noastră.

După alegerea președintelui, trei filiale importante (Suceava, Timiș și Arad) au părăsit Congresul, astfel că organele de con-

ducere alese (Prezidiul, Consiliul) n-au avut consensul general al delegaților. De asemenea, cele trei filiale sunt lipsite de dreptul de reprezentare „de facto” la vârful organizației UUR.

Este trist că se întâmplă așa. Putem avea și exprima păreri diferite, dar când este vorba de a acționa în probleme majore, este foarte important să existe solidaritate, unitate. Suntem o comunitate mare, cu mulți oameni competenți, inclusiv în cadrul filialelor Suceava și Timiș, capabili să inițieze proiecte care să pună în valoare identitatea comunității ucrainene în societatea românească.

Congresul a luat sfârșit cu citirea Rezoluției care a fost un fiasco, deoarece nu a conturat niciun fel de obiective strategice și direcții de acțiune ale UUR pentru perioada 2015-2019, deși unele dintre ele puteau fi extrase din platforma noului președinte al UUR, dl Nicolae Miroslav Petrețchi.

Ion ROBCIUC

COMPONENTA PREZIDIULUI EXECUTIV AL UUR ALES LA CEL DE-AL VII-lea CONGRES

1. Petrețchi Nicolae Miroslav – președinte
2. Pasenciuc Vasile – prim-vicepreședinte
3. Moisei Bogdan – prim-vicepreședinte
4. Semciuc Victor – prim-vicepreședinte
5. Liber Ivan – prim-vicepreședinte
6. Hrihorciuc Victor – vicepreședinte
7. Cernencu Dumitru – vicepreședinte
8. Herbil Ioan – vicepreședinte
9. Traista Mihai – vicepreședinte
10. Sambor Ana – vicepreședinte
11. Horvat Liuba Irina – secretar general
12. Șendroi Terezia – secretar
13. Buciuta Vasile – trezorier

COMPONENTA CONSILIULUI (RADEI) UNIUNII UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA (UUR)

1. Petrețchi Nicolae Miroslav – președinte
2. Buciuta Ștefan – președinte de onoare
3. Pasenciuc Vasile – prim-vicepreședinte
4. Moisei Bogdan – prim-vicepreședinte
5. Semciuc Victor – prim-vicepreședinte
6. Liber Ivan – prim-vicepreședinte
7. Hrihorciuc Victor – vicepreședinte
8. Cernencu Dumitru – vicepreședinte
9. Herbil Ioan – vicepreședinte
10. Traista Mihai – vicepreședinte
11. Sambor Ana – vicepreședinte
12. Horvat Liuba Irina – secretar general
13. Șendroi Terezia – secretar

14. Buciuta Vasile – trezorier
15. Petrețchi Miroslav – președintele Organizației Județene Maramureș
16. Hleba Gheorghe – președintele Organizației Județene Timiș
17. Sauciuc Ilie – președintele Organizației Județene Suceava
18. Nicolaiciuc Gavrilă – președintele Organizației Județene Arad
19. Nicolaiciuc Vichentie – președintele Organizației Județene Galați
20. Colotelo Iaroslava – președintele Organizației București
21. Romaniuc Liviu – președintele Organizației de Tineret
22. președintă a Organizației de Femei (va fi aleasă la Conferința UUR)
23. Mariciuc Pinteana – membru

FESTIVALUL „CONFLUENȚE IAȘI – 2015” LA CEA DE-A 8-A EDIȚIE

Asociația Italienilor din România - RO.AS. IT, în colaborare cu Casa de Cultură a Studenților, Asociația Culturală pentru Tineret „Eventum” și Primăria Municipiului Iași, Primăria Podul Iloaiei, cu sprijinul financiar al Guvernului României, prin Departamentul pentru Relații Interetnice, a organizat în perioada 16-17 octombrie 2015 cea de-a 8-a ediție a Festivalului Cultural Interetnic „Confluente – 2015”.

După cum au declarat organizatorii, scopul acestui festival este de a promova dialogul intercultural la nivelul tinerilor de diferite etnii din municipiul și județul Iași și nu numai.

„Confluente” a reunit în capitala Moldovei ansambluri ale etnicilor germani, greci, maghiari, polonezi, ruși-lipoveni, rromi, sârbi, tătari, ucraineni și italieni.

În prima zi, spectacolul a avut loc la Casa de Cultură a Studenților din Iași, iar în cea de-a doua, în orașul Podul Iloaiei. Publicul s-a bucurat de o diversitate a dansului ce a reprezentat minoritățile naționale din România. Ieșenii au putut admira, în prima zi, costumele tradiționale pe care etnicii le-au purtat la parada care a pornit de pe Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt până la Casa de Cultură a Studenților. La sfârșitul primului spectacol de la Casa de Cultură a Studenților din Iași, au urcat pe scenă toate grupurile participante. Au luat cuvântul Ioana Grosaru, președintele Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT., Amet Aledin, secretar de stat în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României, și Petre Șușu, coordonatorul festivalului.

La această ediție a festivalului pe scena Casei de Cultură a Studenților din Iași au urcat și și-au prezentat programul formațiile Korona (germani), Raduga (ruși-lipoveni), Gipsy Eye (rromi), Mini Qaradeniz (tătari), Orpheas (greci), Terbete (maghiari), Solonczanka (polonezi), Soko (sârbi),

Rybalka din Tulcea și Veselka din Iași (ucraineni), Di nuovo insieme (italieni). Au cântat: Sorin Ursan Delaclit, Antonio Furnari, Grupul Insieme și Grupul Simbol (italieni).

Spectacolul propriu-zis de cântece și dansuri tradiționale (sala „Gaudeamus” a Casei de Cultură a Studenților din Iași), s-a desfășurat după un scenariu inedit propus de coregraful Petre Șușu (responsabil al acțiunii de tineret). Scenariul a inclus muzică tradițională, dans tradițional și elemente specifice filmului documentar de scurt metraj, proiecții video.

În baza invitației primite din partea Asociației Italienilor din România și a coordonatorului Festivalului „Confluente – 2015”, Uniunea Ucrainenilor din România a fost implicată în această acțiune cu două formații: ansamblul de dansuri „Veselka” al organizației municipale Iași a UUR și grupul vocal „Rybalka” din localitatea Crișan, județul Tulcea, care au participat alături de reprezentanții celorlalte minorități la parada portului popular tradițional, cu un potpuriu de dansuri populare ucrainene respectiv, de cântece ucrainene tradiționale, în cadrul spectacolului sincretic, gândit și organizat de persoanele menționate mai sus, urmărindu-se valorificarea scenică a elementelor de cultură ale comunităților etnice reprezentate în festival. Spectacolul prezentat de formația „Veselka”, care a cuprins dansurile populare ucrainene „Berezneanka” și „Hopak”, a fost precedat de o prezentare video a activității organizației noastre din ultimii ani. Atât spectacolul prezentat, cât și prezentarea video s-au bucurat de un real succes, fiind îndelung aplaudate de publicul spectator, venit în număr foarte mare la acest eveniment.

Cu aplauze și aprecieri foarte frumoase a fost răsplătit grupul vocal „Rybalka” din localitatea Crișan, județul Tulcea.

Formațiile participante au fost recompensate cu diplome de participare.

Organizatorii și participanții, la solicitarea oamenilor de cultură care au participat la Festival, precum și a publicului spectator, au stabilit ca această frumoasă tradiție să fie continuată și în anii următori cu atragerea de noi formații din țară și poate, în perspectivă, din străinătate.

*Victor HRIHORCIUC,
președintele Organizației Iași a UUR*

Către

Ministerul Educației și Cercetării Științifice

Domnului ministru Sorin Mihai Cîmpeanu

Uniunea Ucrainenilor din România, cu sediul în București, str. Radu Popescu, nr.15, sector 1, reprezentată prin președinte Buciuta Ștefan, vă aduce la cunoștință că de la Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției am primit adresa nr.616/21.09.2015, prin care ne informează despre unele deficiențe cu care se confruntă unicul liceu cu predare în limba ucraineană din România în procesul instructiv-educativ.

În adresa sus-menționată, liceul ne informează despre următoarele:

În urma lucrărilor de reabilitare a clădirii, au fost efectuate lucrări în cuantum de 60% din proiectul de reabilitare, fără a fi finalizată construirea unei clădiri, care să deservească centrala termică, actualmente liceul funcționând cu o centrală subdimensionată, deserving doar etajul clădirii, iar termoficarea parterului clădirii se face prin sobe de teracotă.

Nu au fost finalizate lucrările de schimbare a tâmplăriei interioare, reabilitarea interioară a sălilor de clasă și a sălii de sport, care în momentul de față este nefuncțională, reabilitarea exterioară a clădirii, precum și amenajarea curții interioare și a terenului de sport.

De asemenea, la Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko”, din cele 8 săli de curs, doar două au în dotare mobilier corespunzător, restul claselor fiind dotate cu mobilier vechi, iar cabinetele de informatică au în dotare calculatoare depășite moral și tehnic (conform anexei nr.616/-21.08.2015).

Dorim să vă supunem atenției faptul că deficiențele cu care se

confruntă liceul au început încă din anul 2007, iar Uniunea Ucrainenilor din România a făcut demersuri pentru a îmbunătăți situația liceului prin mai multe întâlniri cu reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării Științifice, Administrației Publice Locale, ISJ Maramureș, iar prin adresele 10379/07.01.2005 și 1038/07.02.2007, ținând seama de problemele ridicate în cadrul întâlnirii organizate de UUR cu reprezentanții Ministerului Afacerilor Externe, Ministerul Culturii, Ministerul Educației și Cercetării, președinții filialelor UUR, dna Pasztor Gabriella, secretar de stat în cadrul MECS, propune reabilitarea integrală a clădirii liceului și extinderea spațiului școlar, precum și înființarea unui Centru de formare a cadrelor didactice în cadrul Liceului „Taras Șevcenko”, în scopul pregătirii și perfecționării cadrelor didactice care predau în limba ucraineană sau predau diferite discipline în limba ucraineană.

În concluzie, stimate domnule Ministru, vă rugăm să dispuneți soluționarea problemelor mai sus menționate, astfel încât învățământul în limba ucraineană la Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției să se desfășoare în bune condiții.

Anexăm la prezenta:

- Adresa nr.616/21.08.2015.
- Adresa nr. 10379/07.02.2007;
- Adresa nr. 1038/07.02.2007;
- Scrisoarea deschisă a președintelui UUR, Buciuta Ștefan, privind disputa dintre instituții și Liceul „Taras Șevcenko”;
- Minuta între Primărie, MECS și Liceului „Taras Șevcenko”.

Cu deosebită considerație,

*Președintele UUR
Buciuta ȘTEFAN*

*Președintele Comisiei de
Educație și Știință a UUR
Roman Petrașuc*

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Către

*Uniunea Ucrainenilor din România
Domnului Președinte Ștefan Buciuta*

Stimate Domnule Președinte,

Urmare adresei dumneavoastră nr. 914/14.10.2015, referitoare la imobilul în care funcționează Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției, vă facem cunoscut următoarele:

La această dată, situația juridică a imobilului în care funcționează Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției nu este clară, acesta fiind înregistrat atât în domeniul public al statului, fiind identificat cu nr. MFP. 60393, conform anexei nr. 8 la H.G. nr. 1705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, cu modificările și completările ulterioare, cât și în domeniul public al municipiului Sighetu Marmăției, conform Hotărârii nr. 31 a Consiliului Local al Municipiului Sighetu Marmăției.

Pentru reglementarea juridică a acestui imobil, având în vedere că prin prevederile Hotărârii nr. 31 a Consiliului Local al Municipiului Sighetu Marmăției s-a dispus atribuirea întregului imobil Liceului Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției pentru ca procesul de învățământ să se desfășoare în condiții optime, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, cu adresa nr. 8550F/09.07.2015 a adresat Primăriei Municipiului Sighetu Marmăției rugămintea de a identifica un imobil din domeniul public local, adecvat derulării activității Clubului Sportiv Școlar Sighetu

Marmăției, care în prezent funcționează în mai multe locații, pentru a putea realiza un schimb de imobile.

Până la această dată, Primăria Municipiului Sighetu Marmăției nu a răspuns solicitării sus-menționate.

Menționăm că urmare a solicitării MECS, ISJ Maramureș a notificat, în mai multe rânduri, Primăria Municipiului Sighetu Marmăției, demersuri rămase fără niciun rezultat.

În conformitate cu prevederile art. 112 alin. (2) din Legea educației naționale „*Terenurile și clădirile unităților de educație timpurie, de învățământ preșcolar, școlilor primare, gimnaziale și liceale, inclusiv ale celorlalte niveluri de învățământ din cadrul acestora, înființate de stat fac parte din domeniul public local și sunt administrate de către consiliile locale*”.

Autoritățile locale/unitățile de învățământ preuniversitar în calitate de administratori ai clădirilor și terenurilor în care își desfășoară activitatea instituțiile de învățământ preuniversitar de stat, poartă responsabilitatea contractării și finanțării lucrărilor de investiții și de modernizare a acestor imobile.

În anii trecuți, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, pentru a veni în sprijinul autorităților locale, a făcut demersuri și, în funcție de sursele identificate, a finanțat punctual, alocând, prin hotărâri de Guvern, în completarea sumelor alocate de la bugetul local, fonduri pentru realizarea unor lucrări de investiții la unitățile de învățământ preuniversitar de stat. Spunem în completare de la bugetul de stat deoarece, în conformitate cu prevederile art. 105 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulte-

rioare, finanțarea investițiilor, reparațiile capitale, consolidările se suportă din finanțarea complementară care se asigură din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale de care aparțin unitățile de învățământ preuniversitar.

În acest sens, în perioada 2007-2011, au fost alocate fonduri în sumă de 1.580.000 lei, sume provenite de la bugetul de stat prin Ministerul Educației și Cercetării Științifice, cu precizarea că autoritatea publică locală nu a alocat fonduri pentru reabilitarea clădirii liceului, deși, așa cu am menționat mai sus, această sarcină îi revine.

Menționăm că, în bugetul ministerului pentru anul bugetar în curs nu sunt prevăzute sume cu această destinație. În conformitate cu prevederile OUG nr. 28/2013, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice este autoritatea desemnată să coordoneze Programul național de dezvoltare locală. Printre obiectivele de investiții care pot fi finanțate în cadrul programului se numără și realizarea/extinderea/reabilitarea/modernizarea/dotarea unităților de învățământ preuniversitar, iar beneficiarii acestui program sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale.

Totodată, precizăm că, situația imobilului în care funcționează Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției a fost prezentată, prin adresa nr. 8550F/22.07.2015 transmisă domnului Teofil Bauer, ambasadorul Ucrainei în România, în urma demersurilor întreprinse de dânsul pentru susținerea învățământului în limba maternă ucraineană.

Cu stimă,

*SECRETAR DE STAT,
Emil Florin ALBOTĂ*

LEXICUL DE ORIGINE ROMÂNEASCĂ ÎN OPERA OLHĂI KOBYLEANSKA

La 27 noiembrie a.c., se împlinesc 152 de ani de la nașterea, în orașul Gura Humorului, a scriitoarei ucrainene Olha Kobyleanska.

De-a lungul întregii sale activități literare, O. Kobyleanska s-a preocupat de perfecționarea limbii în care a scris. Ea a dorit ca operele sale să fie la fel de accesibile și familiare cititorilor din estul și vestul Ucrainei. În perioada de activitate mai târzie, scriitoarea a realizat un pas important spre apropierea limbii operelor sale de limba ucraineană literară. Cu toate acestea, ea nu s-a putut elibera complet de influența graiurilor bucovinene din cauza condițiilor în care a evoluat limba literară în regiunile vestice ale Ucrainei.

Lexicul operelor O. Kobyleanska este neomogen din punctul de vedere al originii istorice. În creația sa apar elemente străine a căror pondere în structura lexicală a limbii ucrainene nu este aceeași. Unele cuvinte care definesc noțiuni noi au pătruns în limba literară și s-au fixat în ea; altele, care au circulat multă vreme într-un spațiu restrâns, sunt scoase din uz, fiind folosite de scriitori doar în scop, stilistic, pentru redarea coloritului zonei în trecut.

O parte destul de însemnată a lexicului provenit din alte limbi îl constituie cuvintele românești a căror prezență în limba vorbită se datorează relațiilor strânse între populația ucraineană și cea românească din Bucovina.

Împrumuturile din română se întâlnesc mai ales în operele O. Kobyleanska cu tematică rurală și lipsesc aproape cu desăvârșire în cele care au ca subiect viața intelectualității („Vovcicha“, „Za hotar“, „Valse melancolique“ ș.a.). Iată cuvintele cele mai des întâlnite în creația O. Kobyleanska care provin din limba română: *badika* < rom. badică, *balta* < rom. baltă, *bunțea* „bunică“ < rom. bună, *burdei* < rom. burdei, *bryndzea* < rom. brândză, *vailio* < rom. (mold.) vaileo, *vare* < oare, *vrda* < rom. urdă, *hargat* < rom. (h)argat, *gherdan* < rom. gherdan, *golan*, < rom. golan, *hotar* < rom. hotar, *grajda* < rom. grajd, *dzestra* < rom. zestre, *keptar* < rom. (mold.) cheptar, *klaka* < rom. clacă, *kumnat* < rom. cumnat, *malai* < rom. mălai, *mamalyha* < rom. mămăligă, *matryguna* < rom. mătrăgună, *moșneag* < rom. moșneag, *nanașka* < rom. nănașă, *pomana* < rom. pomană, *prajyna*

< rom. prăjină, *styna* < rom. stână, *falcea* < rom. falce, *țara* < rom. țară, *djingaș* < rom. gingaș, *dudeana* < rom. dugheană ș.a.

Împrumuturile lexicale din română în operele O. Kobyleanska sunt considerate ca fiind ceva organic. Scriitoarea le folosește pentru individualizarea lingvistică a personajelor și pentru crearea coloritului local bucovinean.

Ion ROBCIUC

Sfântul Apostol Andrei

În noiembrie, în ziua a treizecea, poporul român pomenește pe sfântul, slăvitul și întru tot laudatul Apostol Andrei, cel întâi chemat.

Nu știu dacă credincioșii cunosc ceva despre munca și viața Apostolului Andrei, dar cunosc ce fac tinerii în noaptea acestui sfânt, obiceiurile, practicile magice. Sunt sigur că aceste obiceiuri sunt cunoscute, mai ales de tinerele fete și de aceea mă voi referi, pe scurt, la viața și lucrarea Sfântului Apostol Andrei de răspândire a Învățăturii Domnului nostru Isus Hristos și ce însemnătate a avut acest lucru în rândul populației răsăritene.

Sfântul Apostol Andrei era din orașul Betsaida, fecior al unui oarecare Iona evreul, fratele lui Petru, cel dintâi dintre ucenicii lui Hristos. Acesta a fost mai întâi ucenic al lui Ioan înainteamergătorul și Botezătorul. Apoi, dacă l-a auzit pe dascălul său arătând cu degetul și zicând: „Iată Mielul lui Dumnezeu cel ce ridică păcatul lumii“, lăsându-l pe el l-a urmat pe Hristos. Și zicând lui Petru: „Aflat-am pe Isus cel din Nazaret“, i-a atras spre dragostea lui Hristos. După ce l-a urmat pe Hristos, când a fost după înălțarea Lui, și au mers care într-o țară, care într-alta, atunci acestui Întâi chemat i-a căzut soarta și a luat Bitinia și Marea Neagră și părțile Propontidei și Calcedonul, Bizanțul, Tracia, Macedonia și părțile cele ce ajung până la fluviul Dunărea, Țesalia, Grecia și părțile Anaiei, asemenea și Aminsos, Trapezunta, Iraclia și Amastris. „Sfântul Apostol Andrei mergând la Sinope, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu a suferit multe necazuri și torturi de la cei ce locuiau acolo, l-au trântit jos, apucându-l de mâini și picioare, l-au tras grăpiș și l-au scuturat și l-au bătut cu niște lemne și cu pietre și l-au lăsat departe de cetate, dar el iarăși s-a arătat cu totul întreg și sănătos, cu harul Învățătorului și Mântuitorului său“ – scrie în

cartea „Viețile sfinților de peste tot anul“, editată de Episcopia Alexandriei și Teleormanului, 2003.

Sculându-se de acolo a trecut multe cetăți și orașe precum: Neocezarea, Samoata apoi s-a întors la Bizanț și acolo hirotonind episcop pe Stahie și colindând celelalte țări a venit la luminatul Ostrov al Peloponesului și în Paleapatra, primit fiind în gazdă de un om, anume Sosie, care boala greu, l-a tămăduit și îndată toată cetatea Patrelor a venit la Hristos. Sf. Maximala, femeia proconsulului fiind vindecată de cumplită boală și dobândind grabnică tămăduire, a crezut în Hristos, împreună cu Preaînțeleptul Strateclis, fratele proconsulului Egheat, și alți mulți ce aveau multe feluri de boli s-au tămăduit prin punerea mâinilor apostolului. Pentru aceasta, mâniindu-se Egheat și prinzându-l pe apostolul Domnului și răstignindu-l cu

La mulți ani,

sărbătoritorilor în luna noiembrie!

* **PETRAȘUC BORESLAW**, *correspondent al revistei „Curierul ucrainean“ și fost președinte al filialei Suceava a UUR, s-a născut la 5 noiembrie 1970.*

* **MOISEI BOGDAN**, *prim-vicepreședinte al Uniunii Ucrainenilor din România, s-a născut la 8 noiembrie 1972.*

* **COVACI ADRIAN**, *fost analist-programator al revistei „Curierul ucrainean“, s-a născut la 7 noiembrie 1970.*

* **MAIDANIUC NICOLAE**, *profesor pensionar și correspondent al revistei „Curierul ucrainean“, s-a născut la 11 noiembrie 1934.*

* **COSOVAN TIBERIU**, *correspondent al revistei „Curierul ucrainean“ și redactor al ziarului „Monitorul de Suceava“, s-a născut la 12 noiembrie 1954.*

* **CORNEȘCIAN NICOLAE**, *profesor și scriitor, s-a născut la 19 noiembrie 1976.*

* **CIUBICA MARIA**, *profesoară și scriitoare, s-a născut la 27 noiembrie 1946.*

capul în jos pe o cruce, l-a scos din această viață. Pentru aceasta și el, nedreptul, dreaptă răsplătă a luat de la Dumnezeu, căzând într-o râpă și risipindu-se, iar moaștele apostolului după multă vreme au fost mutate la Constantinopol, în zilele împăratului Constantin, fiul mai marelui Constantin, prin porunca lui, de Mucenicul Artenie și au fost așezate cu ale lui Luca Evanghelistul și cu ale lui Timotei în luminata Biserică a Sfinților Apostoli.

Gheorghe CEGA

MIHAI HAFIA TRAISTA LA 50 DE ANI

(Urmare din nr. 297/298)

Construcția epică a nuvelei are un ritm alert, conflictul crește repede, scenele se succed rapid, replicile sunt când calme, din partea familiei Surduk, când pline de venin, din partea lui Petru Klontz. Acțiunea prezintă mereu răsturnări de situații imprezibile, ceea ce ține lectorul mereu cu sufletul încordat.

Dacă în povestirile, amintite mai sus, prozatorul Mihai Hafia Traista era, cumva, încorsetat în desfășurarea elanului de povestitor, ținând cont de dimensiunile epice, în cele trei nuvele: Femeia în mov – poveste cu o necunoscută, Omul de dincolo și Castelul din Rónaszek, naratorul ucrainean lasă frâu liber imaginației și fanteziei și povestirea curge în cascade. Firul epic este seducător, fiecare secvență te cucerește, personajele te farmecă, iar cuvântul te vrăjește.

Cu Femeia în mov – poveste cu o necunoscută, subintitulată Nuvelă cinematografică, se deschide un nou drum în creația lui Mihai Hafia Traista, anume opera de largă respirație, cu planuri paralele, cu o structură epică densă, rezultată din secvențe imagistice uimitoare.

Un motto, din Lucian Blaga, ne introduce în atmosfera de tip romanesc. Motivul căutării unei himere fascinante circulă în literatura lumii cu mult succes. Este prelucrat de prozatori, de poeți și în cultura română.

Fantezia creatoare a prozatorului ucrainean este debordantă. Se revărsă în torente de imagini, de situații conflictuale, în special, de natură psihologică.

Personajul principal al nuvelei Femeia în mov - poveste cu o necunoscută, Luca Dumbrăveanu, este un romancier, cu o gândire imagistică bogată. La o întrunire literară observă, printre cei prezenți, chipul unei femei deosebite. Nu o mai văzuse niciodată. Dar imaginea ei fascinantă l-a cucerit pentru veșnicie. Prima impresie este sugerată astfel: Era frumoasă și tristă ca o seară de toamnă, cu frunze prin aer plutind. Din acest moment, prozatorul Luca Dumbrăveanu nu-și mai găsește liniștea sufletească. Obsesia femeii în mov a pus stăpânire pe ființa sa. Echilibrul sufletesc este distrus. Nici în starea de veghe, nici în somn nu-și mai găsește odihna: Întreaga-i noapte fusese o zvârcolire chinuitoare, obositoare, un zbucium dureros.

Agitația psihologică venea de la vocea ego-ului care-l devora, ca un acid. Personajul creat de Luca Dumbrăveanu, în ficțiunea minții lui, devine mai puternic decât creatorul său: Eu nu trăiesc pe hârtie – spune personajul – ci în mintea ta, asta e marea ta problemă!

Gândul la femeia în mov, pe care o văzuse în sală, îl urmărea neconștient. Îi răsuna mereu în minte o replică a poetului Pablo Ronișoreanu: Când alerg după o femeie necunoscută e ca și cum ai alerga după o nălucă.

Luca Dumbrăveanu poate fi un personaj de tip freudian. Pentru prozatorul îndrăgostit de frumoasa, voluptoasă și seducătoarea femeie în mov nu mai este nicio ieșire din ireal. El vede această nălucă peste tot: stând pe fiecare bancă, la fiecare cotitură a aleii, după fiecare pom...

Personajul nostru, obsedat de femeia în mov, a rămas paralizat psihic, precum un erou camilpetrescian. Este sigur că zărește femeia în mov la capătul unui pod, în fața cimitirului, pe aleea principală a parcului.

Într-o atmosferă bahică, printre voci amestecate, Luca Dumbrăveanu este cucerit total de imaginea femeii pe care o caută. La un moment dat, ca în

Simfonia destinului, se aude sunetul puternic, mesajul sorții. Cuvintele pe care le aude sunt ursita lui: Tânărul se îndrăgostește de o nălucă și aceasta i-a luat viața. De acum, până la ultima scenă a vieții, nu mai este decât un pas. În urma unui vis erotic cu femeia în mov, Luca Dumbrăveanu se îndreaptă, buimac, spre ușa băii și...deschizând ușa și scoțând un urlat de groază, se prăbușește pe podea.

Nuvela s-ar fi putut termina chiar în acest moment, dar autorul a preferat să ne sugereze că tragedia va continua, tot cu un visător în cele ale creației, cu un damnat al artei, cu poetul Pablo Ronișoreanu, pentru că, în cimitir, la înmormântarea lui Luca Dumbrăveanu, vede o femeie îmbrăcată în mov, stând lângă mormânt. O femeie frumoasă și tristă...

Dacă în nuvela precedentă am urmărit motivul căutării obsesive a unei năluci, în Castelul din Rónaszek vom observa motivul blestemului prin care-și vor pierde viața multe personaje literare, pe o perioadă imensă de timp, într-un univers bântuit de fantoma unei frumoase tinere.

Blestemul, motiv literar universal, mai ales, în romantism, dar nu numai, a fost des folosit de prozatori și de poeți, dar și în cinematografie. De obicei, construcțiile vechi, cum ar fi palate, castele, cetăți sunt bântuite de fel de fel de fantome, de spirite malefice.

În nuvela Castelul din Rónaszek avem amândouă motivele romantice: castelul și blestemul.

Din credințele populare sunt luate și motivele strigoiului, a priculiciului, a vârcolacului.

În folclorul românesc, strigoiul este spiritul unei ființe moarte care iese din mormânt în noaptea din ajunul Sfântului Andrei. El se poate preface în lupi, câini sau în alte animale. Motivul strigoiului îl găsim și în îndepărtata creație babiloniană.

În cultura europeană, acest mit a intrat prin filieră greco-romană.

În superstițiile folclorului românesc, strigoiul mai este numit și moroi, iar el poate fi îndepărtat de la case prin ungerea cu usturoi a clanțelor și zăvoarelor de la uși, mai ales, în noaptea de Sfântul Andrei.

Castelul din Rónaszek își trage seva din aceste credințe ancestrale ale omenirii.

Prozatorul Mihai Hafia Traista creează o poveste formidabilă prin structura unei acțiuni care te cucerește cu fiecare pagină citită.

Totul pleacă de la faptele groaznice petrecute în acest castel, începând cu anul 1901, când în mintea tânărului pictor, Andrej Jankowiak încolțește ideea uciderii frumoasei Darka, după ce-i realizase un splendid tablou. Tocmai în 12 decembrie, spre sărbătoarea Sfântului Andrei, după ritul pravoslavnic, se organizează un bal. Pictorul îndrăgostit de această frumoasă fată, intenționează să-i ceară mâna. În cazul unui refuz, Andrej va acționa tragic: Atunci o voi ucide ca pe...Ideea începe să încolțească în mintea lui. Darka era îndrăgostită de Antal Kurukz. Acesta a iubit-o din prima clipă în care a văzut-o.

În noaptea de Sfântul Andrei, din anul 1901, care cădea într-o vineri, 13 decembrie, cei trei tineri, Andrej, Darka și Antal au plecat să se plimbe cu bărcile pe lac. Însă Darka s-a urcat în barca lui Antal, fapt ce a declanșat în Andrej o criză groaznică de gelozie. După întoarcerea la Castel, Andrej, fiind vârcolac, s-a transformat într-un lup și i-a sfâșiat pe Darka și pe Antal. Dar Lucasz a sărit cu un cuțit de argint și a ucis lupul-vârcolac. Dar, în această încăierare va pieri și Lucasz. În scena petrecută avem toate elementele specifice motivului vârcolacului: miezul nopții, transformarea omului

în lup, uciderea acestuia cu un cuțit de argint, conform credințelor populare arhaice.

Mama frumoasei Darka a blestemat castelul ca, în fiecare noapte, de Sfântul Andrei, să fie jertfită o viață spre pomenirea copiilor săi. Sub magia acestui blestem vor pieri numeroase ființe care, din întâmplare, se aflau în noaptea de joi spre vineri, 13 decembrie. Așa au dispărut bancherul Franz Peter, care își zboară creierii, domnișoara Luiza Reiman, pădurarul Șandor Hortyi, plutonierul Cszabo, căpitanul Iuri Slovenko, profesori care au predat la școala care s-a mutat în castel.

Despre Darka avem informații contradictorii. Sătenii știu, din imaginarul popular, că ea fusese o servitoare tânără și frumoasă, care a fost suprimată de un grof, în noaptea de Sfântul Andrei, joi noaptea spre vineri, 13 decembrie, stil vechi. Dar o altă variantă spune că Darka era fata unui leah de neam.

De atunci, în anul când Sfântul Andrei cade joi spre vineri, 13 decembrie, Darka iese din mormânt și cere un suflet pentru viața ei curmată înainte de soroc. De fiecare dată ucide pe cineva din castel.

Construcția narativă a nuvelei este foarte laborioasă. Multe pagini creează o atmosferă onirică, unde acțiunea merge, în paralel, cu textura clasică. Barbu Dragutin va fi personajul principal în fiecare. Foarte bine realizată, din punct de vedere epic, artistic, este scena balului sau cea a nopții urmată după o petrecere bahică, în crâșma satului.

Toată această istorie extraordinară își are punctul de plecare într-un fapt minor. În noaptea de 12 decembrie, 1985, profesorul Barbu Dragutin era planificat să păzească telefonul școlii. Tocmai în această noapte cădea și sărbătoarea Sfântului Andrei. Din această clipă începe să-l obsedeze ideea morții: am simțit cum mi se așază pe suflet un fel de ceață: o spaimă amestecată cu milă față de propriami persoană. Îi trec prin fața ochilor minții toți cei care au pierit în această noapte fatidică. Dar își adună toate forțele de care mai era capabil, după ce băuse bine din licoarea bahică, și-și spune: Nu am să mor! am răspuns hotărât și, înșfăcând sticla, am ieșit, fără să sting lumina.

Dar nici această noapte nu a rămas fără vreo victimă, pentru că dimineața a fost găsit mort profesorul de educație fizică Andrei Macoveanu.

Despre nuvelele lui Mihai Hafia Traista se poate scrie mult. Ca orice bijuterie literară, aceste nuvele prezintă multiple motive pentru analiză și comentarii. Putem observa planurile paralele care se succed miraculos, momente de trăire psihologică intensă, obsesiile unor personaje, relațiile erotice, când ascunse, când date în vileag, în mod dur, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic anormal, supra-puneri de identități, cercetări polițienești, suspansul, limbajul personajelor este de-o bogăție uimitoare, un univers literar care-l deosebește, în mod clar, pe Mihai Hafia Traista de toți prozatorii actuali. Este o lume epică inedită, specifică autorului ucrainean.

I. VINGA

CARTEA – PILONUL DE BAZĂ ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII OMULUI

(Urmare din nr. 297/298)

Motto: „Cărțile ne desfășează, grăiesc cu noi, ne dau sfaturi, se unesc cu noi”

(Tudor Vianu)

Soluții:

- achiziționarea de cărți bune pentru copii încă de la vârsta de un an, cum ar fi: cărți cu imagini atractive, cărți de colorat, puzzle și formarea unei minibiblioteci pentru aceștia de către familie;
- lectura colectivă și expresivă a cărților, întâi în familie, apoi în școală. Mama sau tata citesc povești, poezii sau povestioare celor mici, iar ei ascultă și apoi le reproduc, adică povestesc ce au auzit și, odată ce a fost îndrăgită cartea, copiii o vor răsfoi cu siguranță și atunci când vor ajunge la vârsta cititului;
- formarea cercurilor de lectură în școală și în cadrul cursurilor opționale sau în Săptămâna altfel;
- stabilirea lecturii pentru vacanța elevilor;
- introducerea jurnalului (caietului) de lectură în care elevii să-și noteze: titlul cărții citite, autorul, personajele și să prezinte un mic rezumat al subiec-

tului pe care, periodic, profesorul să-l verifice și chiar să-l noteze, punându-i elevului diferite întrebări legate de conținut. Dacă respectiva carte a fost răsfoită de mai mulți elevi, atunci comentariu va fi colectiv;

- vizita elevilor împreună cu dirigintele sau profesorul de literatură la diferite biblioteci, librării, târguri și expoziții de carte;
- întâlnirea cu scriitorii și prezentarea de cărți din beletristica contemporană;
- dirijarea lecturii de către un cadru didactic: fie de învățător, profesor de specialitate și nu numai, sau diriginte ori bibliotecarul școlii care îi vor îndruma pe copii spre o lectură constantă, logică, conștientizată, rapidă, cursivă și eficientă în același timp. De asemenea, tot dascălul va fi acela care îi va îndruma pe elevi să-și achiziționeze cărți bune și să-și formeze biblioteci personale;

„Vă primește după 15 mai!”

Îmi începeam însemnarea referindu-mă la acel cufer păstrător de amintiri care, după opinia mea, în realitate sau în imaginația unui scriitor este de neînlocuit! Din unica și ultima scrisoare a bunului meu coleg de scris însă am rămas dator cititorilor cu „un fragment” pe care, după reproducerea lui exactă, îl voi folosi pentru a descrie semnificația titlului acestui text.

„Telefonul domnului Octavian Postolache, vărul lui Labiș, domiciliat în Sviștofca comuna C.A. Roșetti-Deltă 0747 1271594 – vă primește după 15 mai.

Vorbiți cu el!”

Desigur, nu-mi este plăcut, Vichentie și-a început de multă vreme călătoria printre galaxii... și poate chiar în aceste momente când transmit, fără ciornă, direct de pe calculator, această amintire, sufletul său nobil este lângă mine...

– îndrumarea elevilor spre creație literară pe diferite teme, genuri și specii.

Pentru un asemenea proiect, elevul doritor de scriitură va fi nevoit să se documenteze, iar informația o va primi doar prin lectura particulară. Ce-i drept, la început, pașii vor fi mici și timizi, dar cu timpul, dintre atâția copii, tot se va găsi unul talentat sau măcar pasionat.

Etapele lecturii:

- la vârsta preșcolară și în clasele primare copilul preferă filmul de desene animate, desenul, muzica ritmică, dansul, lectura;
- în clasele gimnaziale apare filmul de acțiune, computerul, tableta electronică, sportul, literatura, diferite mici colecții;
- adolescentul preferă, în primul rând, muzica modernă asociată cu dansul, computerul, filmul, sportul, electronica, lectura;
- omul matur și vârstnicul filtrează preferințele. Iubește muzica clasică, dansul clasic, sportul, cărțile de calitate, jurnalele de informații, călătoriile, drumețiile, colecțiile.

Deci, lectura este hrana spirituală a oricărui om și sursa viabilă de modele pozitive pentru tineretul de azi.

Personajele precum: Domnu' Trandafir din povestirea omonimă de Mihail Sadoveanu, Nicolae Moromete din Moromeții de Marin Preda, Nică din Amintiri din copilărie de Ion Creangă, Fănuță din Prăvale – Baba de Ionel Teodoreanu, Dmytryk din Micul păcătos de Mychailo Kotiubynskyi, Tom din Aventurile lui Tom Sawyer de Mark Twain, Remi din Singur pe lume de Hector Malot, Aleoșa din Copilăria mea și La stăpâni de Maxim Gorki, David din David Copperfield de Charles Dickens, Piotr din Muzicantul orb de I.M. Korolenko sunt doar câteva modele literare, demne de urmat. Acești eroi sunt copii sub numele cărora se ascunde chiar și viața scriitorilor înșiși ce au parcurs un drum inițiat foarte greu și care, numai datorită cărților, s-au autodepășit, schimbându-și astfel și condiția socială.

Prin urmare, cartea este steaua ce luminează calea fiecărui individ în parte și în felul său. Consumurile culturale ale omului se diversifică în conformitate cu vârsta, preferințele, pregătirea profesională, convingeri religioase, pasiuni și așa mai departe.

Lectura vârstei claselor mici se bazează pe textele ușoare, povești cu animale, însoțite de ilustrații viu colorate până la basme.

La clasele gimnaziale interesul pentru lectură crește, trecându-se de la textele ușoare la subiecte de acțiune. Acum copilul este absorbit mai mult de confruntările de caractere, de îndrăzneală și curaj, bazându-se pe opere epice în proză despre aventură

Din ceea ce au aflat cititorii din unele articole de ziar, sau pagini de carte aparținându-mi știu că am fost și voi rămâne un mare iubitor de natură și de drumeții, îndrăgostit de amândouă! Ei, bine că prin țară am preumblat cam peste tot, muntele și marea m-au atras ca un miraj! Singurul loc unde n-am reușit să ajung, deși am avut tentative de a-l perinda, a fost și este încă în așteptarea mea. El se numește DELTA DUNĂRII. Acel loc unic în Europa, „le paradis des oiseaux” (paradisul păsărilor) cum îl denumesc francezii. Știam că, după pensionare, Vichentie a plecat, ca profesor, în comuna amintită de el în unica-i depeșă primită de mine, continuându-și exemplar misiunea de dascăl, îndurând o climă ce nu i-a fost potrivnică, vara prin călduri excesive, iarna prin frig aspru! Izolarea, oarecum, de Bucovina dragă, de prieteni. Cunosându-mi din unele volume „slăbiciunea” pentru escapadele în sânul naturii, în una din convorbirile noastre telefonice l-am rugat să-mi dea unele detalii despre o

și cavalerism, nu prea lungi și cu o tentă umoristică, cum ar fi: Toate pânzele sus de Radu Tudoran, Cireșarii de Constantin Chiriță, D-I Goe, Vizită, Bunico de I.L. Caragiale, Amintiri din copilărie de Ion Creangă, Coliba unchiului Tom de Henriette Beecher Stowe, Micul lord de Frances Hodgson Burnett, Robinson Crusoe de Daniel Defoe, Soarta unui om de Mihail Șolohov, Căpitan la cincisprezece ani de Jules Verne, Familia lui Kaidas de I. Neciu-Levytskyi, Moby Dick de Herman Melville, Heidi, fetița munților de Johanna Spyri, Pinocchio de Carlo Collodi, Prinț și cerșetor de Mark Twain, Laleaua neagră de Alexandre Dumas, Colț Alb, Chemarea străbunilor de Jack London, Minunata călătorie a lui Nils Holghenson prin Suedia de Selma Langerlof, Taras Bulba de Anton Pavlovici Cehov, Aventurile lui Gulliver de Jonathan Swift, Cartea junglei de Ridyard Kipling, Robin Hood de Henry Gilbert, Ivanhoe de Walter Scott.

La vârsta adolescentină, elevii caută modele literare în portretele fizice și cât mai apropiate vârstei lor, încercând să se contopească uneori cu personajele romanelor lecturate. La această vârstă, deja se cristalizează conștient cunoașterea tehnicilor literare și de realizare artistică, bazate pe sistemele variate de limbaj beletristic sensibil, mai ales în poezie, cum ar fi de pildă la: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, George Coșbuc, Nichita Stănescu, George Topârceanu, Ana Blandiana, Taras Șevcenko, Volodymyr Sosiura, Ivan Franko, Serghei Esenin, A. S. Pușkin, Reiner Maria Rilke, Heine, Arthur Rimbaud.

În această perioadă a vârstei, elevul citește mult. Pe lângă proză, începe să-i placă și poezia, pentru că o înțelege. Lectura poeziei, pătrunzându-i plăcut la suflet, îi trezește diferite sentimente și îl sensibilizează. Și, pentru că are un impact afectiv puternic asupra stării sale spirituale, tânărul încearcă să o interpreteze singur, simțindu-i vibrația versurilor și mesajul ei. Apreciind-o astfel, el se detașează încet de sfera realului și încearcă să creeze o lume nouă, proprie pe care o va așterne pe hârtie prin versuri sau mici povestioare, de cele mai multe ori cu tentă memorialistică, sub formă de jurnal unde mereu apare propriul eu. Și, iată, așa se naște câte un modelator de cuvinte și creator de literatură de mai târziu.

(Va urma)

Ana RUȘTI

posibilă incursiune în Deltă. Mi le-a dat „ca puse pe tavă” cu precizarea că pot fi găzduit în satul aparținând comunei menționate în scrisoare de către un prieten de al său, nimeni altul decât, vărul lui Nicolae Labiș – domnul Octavian Postolache (profesor pensionar). O găzduire de 2-3 zile deoarece avea cam permanent musafiri, mai ales în perioadele estivale.

La aflarea veștii, pur și simplu, jubila de bucurie pentru onoarea de a cunoaște gazda, dar și de plimbarea cu vaporul, cu barca prin Deltă, uimit de peisajul cu totul nou pentru mine. Am luat imediat legătura, printr-o convorbire telefonică la numărul știut, cu dl Postolache care s-a oferit chiar să mă întâmpine la Tulcea!

Starea mea de extaz însă avea să se transforme în tristețe la vestea încetării, neașteptate, din viață a autorului scrisorii. Și n-am mai avut tăria sufletească de a ajunge în Deltă!

Decebal SEUL

SĂRBĂTOARE LA OBĂRSIILE SUCEVEI

În extremitatea nordică a României, mai precis în partea de NV a județului Suceava, la doar 4 km de graniță cu Ucraina, se află comuna Izvoarele Sucevei. Ea este locuită de-o majoritate ucraineană (55%) și o minoritate românească (43%). Pentru restul populației apartenența etnică nu este precizată. Ca număr de populație, cu cei aproximativ 2000 de locuitori, se înscrie între localitățile mici ale județului.

Altitudinea destul de înaltă (1003 m) a făcut ca locuitorii de pe aceste meleaguri să trăiască în condiții destul de vitrege. Tocmai de aceea au trupul destul de vânjos, obișnuit să suporte vitregiile naturii și au un caracter de excepție, pe măsură.

De foarte mulți ani, nimeni nu mai știe de când (probabil de peste 500 de ani), comunitatea ucraineană din comună a trăit în armonie cu cea românească, împărțindu-și bucuriile și necazurile, toți luând parte la toate obiceiurile și tradițiile uneia sau ale celeilalte etnii. Mai rară așa colaborare!

N-am cunoscut localitatea Izvoarele Sucevei personal, decât din savuroasele cărți ale distinsului Ion Aflori, ex-director, actualmente profesor, și Alexandru-Decebal Seul, ex-asistent medical. Dar amândoi sunt mari iubitori ai plaiurilor natale și le-au prezentat așa de frumos și amănunțit în cărțile lor, încât am reușit să le cunosc fără să le văd.

M-a bucurat invitația trimisă de școala și primăria din localitate de a participa la cea de-a VI-a ediție a "Festivalului de toamnă al fructelor de

pădure". Am răspuns cu promptitudine acestei invitații. În plus, nu m-am dus cu mâna goală. Am luat un cameraman de la Postul TV "Cromtel" din Rădăuți și pe Alina Zaharia, interpretă de muzică ușoară. Cameramanul ca să immortalizeze pe peliculă un eveniment cultural deosebit, devenit tradițional, iar Alina ca să-i încante cu glasul ei de privighetoare.

Vreme rece, destul de rece, parcă toamna ar fi spre sfârșitul ei. În schimb, natura ne-a încântat sufletele și ne-a încălzit inimile. Nu veți cunoaște niciodată ce frumoasă este pădurea toamna, dacă nu veți merge în mijlocul ei. Numai de-acolo se poate admira simfonia de culori a pădurii. Noi am trecut și pe-acolo. Și-așa, pe parcursul zecilor de km ne-am delectat și privirile.

Deși mai era destul timp până la debutul manifestării, locul era plin de copii și mături, mulți dintre ei părinții copiilor. Eram mirat doar de faptul că-n condițiile arătate manifestarea se va desfășura afară, în aer liber, pe spațioasele și primitoarele terase ale "Casei Adela".

Într-un mare careu erau amplasate mese, ornate cu frumoase ștergere sau fețe de masă cu motive tradiționale, pe care tronau fructe de pădure, borcane cu dulceață, gem și compot, alături de tăvi cu prăjituri, cozonac și chec și plăcinte dolofane. Efectiv, nu știai ce să cumperi, mai ales fiind atras de reclama făcută de copii foarte zgomotos. Am

ascultat diferite slogane, care din care mai ispiti-toare. Doar la una dintre mese era liniște. Câteva fetițe își demonstrau talentul în "închistrirea" ouălor.

Școala Gimnazială și Primăria satului, alături de filiala Suceava a Uniunii Ucrainenilor din România erau organizatorii evenimentului, fiind ajutați și de mai mulți sponsori generoși.

Doamna Crizantema Alexander, director, a deschis manifestarea rostind un emoționant cuvânt de bun venit, urând oaspeților și consătenilor să se

distreze și să uite că afară nu este soare. Au mai rostit cuvinte de salut profesorul Ilie Sauciuc, președinte al filialei Suceava a Uniunii Ucrainenilor din România, cuvânt rostit în limba ucraineană și apoi tradus în limba română; Mihail Mechno, primarul comunei dar și profesorul Ion Aflori, principalul „vinovat” pentru organizarea acestui târg. Aceleași cuvinte alese le-au rostit și preotul Valentin Ardelean, Felicia Oblezniuc, fiica acestor plaiuri de legendă, cu care se mândresc oamenii acestui ținut și inginerul Casian Balabașciuc. Au mai participat viceprimarul comunei, reprezentanții poliției locale și ai celei de frontieră. Eu le-am transmis salutul Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina și i-am felicitat pentru organizarea acestui târg.

Profesorul Ion Aflori a trecut apoi pe la fiecare masă, chestionând copiii în legătură cu ce-au expus pe masa lor. Indiferent, dacă erau de la grădiniță, din clasa a I sau din clasa a VIII-a, copiii au răspuns foarte documentat, prezentând chiar slogane cu care să-și atragă cumpărătorii. A fost un spectacol frumos când se întreceau în atragerea de clienți pentru produsele lor. Am înțeles că banii rezultați din vânzarea produselor vor fi folosiți pentru înzestrarea școlii. Bravo lor!

Într-un capăt al meselor de expunere am arătat că niște fetițe erau foarte tăcute, pentru că ele munceau. În celălalt capăt, îmbrăcată într-un superb costum popular local tradițional, o bătrână torcea lână. Am întreat-o de ce toarce și mi-a spus că torusul a cam dispărut din sat și vrea să le arate cum se face. Am înțeles că respectivul costum este moștenit de la bunica ei.

A urmat spectacolul artistic, care a fost deschis de renumita cântăreață Felicia Oblezniuc, aplaudată cu foc de asistență. Pe melodiile ei toți au jucat că, dac-ar fi fost podele de lemn în loc de mozaic, acestea ar fi fost rupte. Am înțeles că tineretul o aplauda pentru modul în care cânta, dar și pentru că este foarte frumoasă. Așa și este ! A cântat atât în limba ucraineană, cât și în limba română.

Apoi Alina Zaharia i-a încântat cu melodii de joc bucovinene. A cântat în așa fel încât cele două melodii planificate să le cânte s-au transformat în patru. Și le-a arătat și un superb costum popular bucovinean. Și melodiile ei i-au antrenat la joc pe toți cei de față. Bravo, Alina!

Au evoluat apoi interpreți individuali și formații artistice ale școlilor din Coșna, Fundu Moldovei, Breaza, Moldova-Sulița și Brodina de Sus. Mădălina Slusarec și Simona Habor au adus în scenă melodii populare din toată zona. Costume populare superbe, interpretare la cel mai înalt nivel și, ce-i mai important, copile foarte frumoase.

Așa cum s-a născut la Izvoarele Sucevei, fiecare manifestare este încheiată de evoluția grupului vocal-instrumental "Izvorașul" al Școlii Gimnaziale din comună, care este coordonat de distinsul preot-profesor Valentin Ardelean. Voci îngerești, interpretare perfectă atât vocal, cât și instrumental. Îmi scot pălăria în fața domniei-voastre, precucernice părinte. La vioară și la tobă ne-au impresionat și cu dexteritatea lor copiii Mihai Velecico și Viorel Motoveleț. Adevărați virtuozii ai respectivelor instrumente tradiționale.

Două lucruri m-au mai impresionat. Primul se referă la un pasaj din invitație: "Nu ratați ocazia ! Veniți cu mic cu mare și veți avea încântare, nu va fi o întâmplare"! Vă așteptăm cu toate cămările sufletului deschise!"

Al doilea moment a fost prezentarea unei rețete în versuri, care ne-a fost transmisă de o elevă. Din ea reproduc doar un fragment, dar ea ar fi trebuit prezentată în totalitate. "Din fructe și din legume/ Am făcut produse bune:/zacuscă, murături, dulceață./Venim cu ele-acum la piață./Toate produsele sunt gustoase, Eco și foarte sănătoase"/. Mai doriți și alte amănunte?

Pentru Postul TV "Cromtel" am luat scurte interviuri personalităților locale prezente, dar și fetelor care "închistreau ouă". M-a interesat tehnica și uneltele folosite. Selecțiuni din aceste interviuri au fost prezentate în buletinele de știri de-a doua zi, urmând ca întregul material filmat să fie prezentat în cadrul emisiunii „Clișeu rural”.

N-am cuvinte să caracterizez activitatea la care-am participat. Nu le găsesc pe toate în vocabularul limbii române. Ce poți spune când toată suflarea satului, ba chiar și reprezentanți din sale învecinate, participă la o asemenea manifestare culturală devenită tradițională? Ce frumos este când toate autoritățile dintr-o localitate își dau mâna pentru realizarea unei asemenea activități !

Localnicii mi-au smuls promisiunea că voi veni și la anul, dacă mi-a plăcut. Îi asigur că mi-a plăcut foarte mult și mă voi ține de cuvânt să mă reîntorc la Izvoarele Sucevei.

prof. Gh. DOLINSKI

FESTIVALUL „SĂPTĂMÂNA DIVERSITĂȚII LA IAȘI”

Festivalul interetnic „Săptămâna diversității la Iași” s-a desfășurat în perioada 18-25 septembrie 2015, zilnic, între orele 10:00-20:00, pe esplanada din fața „Palatului Culturii” din Iași, care era parte din seria de evenimente cultural-artistice derulate în cadrul proiectului „Istoria minorităților – o abordare cultural-artistică a diversității”, inițiat de Primăria municipiului Iași în parteneriat cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” și Asociația „Pro Roma”.

Festivalul a debutat vineri, 18 septembrie, cu parada costumelor populare tradiționale, programată la orele 17.00, pe traseul Palatul Culturii – B-dul Ștefan cel Mare – Piața Unirii – Casa de Cultură a Studenților – B-dul Independenței – Teatrul Național – Palas Mall – Palatul Culturii.

Începând cu orele 17.00, timp de trei zile (19, 20 și 25 sept.), pe scena

amplasată în fața Palatului Culturii s-a desfășurat „Spectacolul tradițional al minorităților”, cu concursul ansamblurilor tradiționale ale comunităților rusă-lipoveană, ucraineană, armeană,

evreiască, elenă și romă, al ansamblului de dansuri „Doina Carpaților” a Casei de Cultură a Studenților, al unui potpuriu de muzică din repertoriul internațional în interpretarea Andrei Pășarin și al unui program de dansuri latino.

Vineri, la ora 12.30, într-unul din cele două corturi amplasate în fața Palatului Culturii, au fost vernisate de către criticul Eva Giosanu expozițiile permanente de carte scrisă, fotografie și de costume populare tradiționale.

În prezența celor mai titrați artiști plastici ieșeni, a fost lansat albumul de artă „Istoria minorităților”, rezultat al taberei de creație de la Ciric și a expoziției de artă plastică „Conviețuirii”, ce a avut loc la „Palatul Roznovanu”, albumul fiind prezentat de pictorii Felix Aftene și Constantin Tofanși, de criticul de artă Maria Bilasevski.

Fiecare zi a festivalului a fost dedicată unei minorități, timp în care a fost difuzată muzică tradițională iar, în cursul după-amiezilor, proiecții de filme documentare și artistice.

Marti, 22 septembrie, de la orele 11.00, la Muzeul Universității „Al. I. Cuza” a avut loc vernisajul unei expoziții de fotografie privită din perspectiva istorică.

Timp de 5 zile, teatrul s-a mutat în cartier! Spectacolele de teatru outdoor „Fereastra” au fost prezentate, cu începere la orele 17.00, pe esplanadele principalelor piețe ieșene, având în prim-plan istoria comunității evreiești.

O altă premieră teatrală a fost programată marți, 22 septembrie, de la ora 20.00. Într-un spațiu neconvențional – o hală a RATP Iași, din

strada Silvestru nr. 5, când a avut loc premiera spectacolului de teatru documentar „Restitutio Benjamin Fondane”, având ca tematică viața și cultura minorității rome.

În cadrul festivalului „Săptămâna diversității la Iași” a fost organizată o zi a poeziei etnice, intitulată „Ieri, nu demult”, moderată de poetul și scriitorul Adi Cristi și un „Atelier de

tradiții și inovații în domeniul culinar”, prilej cu care a fost lansată cartea de bucate „Afinități gastronomice minoritare”, cu rețete tradiționale ale comunităților minoritare din Iași.

Conferința de închidere a festivalului a avut loc vineri, 25 iunie, de la ora 14.00 și a fost precedată de un work-shop, ca o concluzie a tuturor evenimentelor organizate, ce au avut ca temă „Cunoașterea reciprocă a tradițiilor și obiceiurilor specifice minorităților din Iași”.

Proiectul a fost finanțat printr-un grant oferit de Norvegia, Islanda, Liechtenstein și Guvernul României. Proiectul a debutat în decembrie 2014, s-a implementat pe o perioadă de 11 luni și a avut ca obiectiv general „Sporirea dialogului cultural prin înțelegerea diversității culturale”, iar ca obiective specifice „Consolidarea accesului publicului larg la cultura

minorităților” și „Determinarea unei mai bune înțelegeri a diversității culturale locale, inclusiv a culturii minorităților și consolidarea dialogului intercultural”.

În perioada pregătitoare s-au desfășurat mai multe conferințe tematice referitoare la istoria minorităților pe teritoriul județului și în special al municipiului Iași, care au fost cuprinse în monografia istorică intitulată „Istoria minorităților” și s-au realizat filme documentare cu președinții sau reprezentanții fiecărei minorități implicate în această acțiune.

Ziua de duminică, 20 septembrie, a fost dedicată comunității ucrainene, în cadrul căreia au fost prezentate cântece populare ucrainene, proiecție de film documentar, expoziție de carte, postere și benere cu aspecte

din viața și activitatea ucrainenilor din România și un spectacol de muzică oferit de studenți ai conservatorului din Kiev – Ucraina, la instrumente tradiționale ucrainene baian și bandură și, respectiv, formația de dansuri „Veselka” a organizației noastre. Din aprecierile organizatorilor și ale participanților la aceste evenimente, programul prezentat de minoritatea ucraineană a fost cel mai complet și bine prezentat, fiind îndelung aplaudat solicitându-se repetarea sau prezentarea unor noi dansuri sau melodii.

Apreciam că participarea noastră la această acțiune a fost utilă și a contribuit la o bună promovare a tradițiilor și obiceiurilor ucrainenilor din România.

Victor Hrihorciuc,
președintele Organizației Iași
a UUR

ZIUA CULTURII UCRAINENE ÎN LOCALITATEA VARIȘ DIN BANAT

La 7 noiembrie 2015, în localitatea Variaș din județul Timiș, ucrainenii au sărbătorit Ziua Culturii Ucrainene. La această mare sărbătoare au participat dl Gheorghe Hleba, președintele filialei UUR Timiș, dl Drozd Vasile, vicepreședintele filialei UUR Timiș, profesoara Hrin Ana, secretara filialei UUR Timiș, dl primar și dl viceprimar din localitate, dar și un număr mare de cetățeni. Această sărbătoare a început cu o întâlnire la Primăria din localitate între delegația UUR și comitetul de la Primărie, urmată de paradă

de la Primărie până la Căminul Cultural, apoi au luat cuvântul dl Hleba Gheorghe și dl primar, care au urat succes artiștilor ce urmau să urce pe scenă. Programul artistic

a început cu gazda festivalului, și anume Grupul de copii din localitate care au cântat și au dansat. A urmat Ansamblul ucrainean „Molodi dubky” din Dragomirești, care a cântat, după care au urcat pe scenă Ansamblul coral ucrainean „Șovkova trava” din Lugoj, Ansamblul „Smereka” din Gotlob, instrumentiștii ucraineni din Remetea Mică, duetul Galeanici și Șteliac la vioară și zongoră, „Trio Hrin” tot din Remetea Mică, cu muzica vocală și instrumentală, și în,

încheiere, Marocico Neluțu cu formația sa, tot programul artistic fiind acompaniat de aplauzele celor prezenți. Toți artiștii au primit diplome și au fost felicitați de dl Hleba Gheorghe, președintele filialei UUR Timiș. În încheiere, a urmat o agapă frățească, iar cei tineri au încins o horă ca la ucrainenii, cu cântece și dansuri, fiind acompaniați, de formația „Trio Hrin”.

Ana HRINI

UN DEBUT PROMIȚĂTOR

La invitația președintelui filialei Maramureș a UUR, în perioada 17-18 octombrie 2015 echipa noastră de amatori, formată din studenți de etnie ucraineană, membri ai organizației noastre, a participat la Cupa de fotbal a filialei Maramureș. Fiind la prima lor participare și jucând în condiții speciale, echipa, împărțită în două miniechipe, s-a concentrat totuși destul de bine și, în final, s-a clasat pe locul 2. Mulțumim pe această cale domnului Petrețchi Miroslav pentru invitația făcută și pentru sprijinul acordat în ce privește echipamentul sportiv de care am beneficiat. Aduc mulțumiri sportivilor, componenți ai celor două echipe, pentru devotamentul cu care au luptat pentru a reprezenta cu cinste organizația noastră. Referitor la activitatea de viitor în acest domeniu, sugerăm membrilor Comisiei pentru tineret și sport să se gândească și să propună Consiliului UUR organizarea unor astfel de întreceri și pentru alte categorii de sport: volei, handbal, baschet, tenis de câmp, tenis de masă, șah, popice, box etc. Totodată propunem ca, în raport cu posibilitățile ce le are fiecare organizație județeană, să aleagă una din categoriile sportive pentru care ar putea organiza și pentru care ar putea asigura

condițiile normale de desfășurare (eventual aceste întreceri sportive ar putea avea loc, prin alternanță, în fiecare organizație dispusă să le organizeze).

Pentru a se preveni unele discuții pe timpul derulării competițiilor, propunem ca la nivelul UUR să se constituie o comisie sau să fie mandatată Comisia pentru tineret și sport să elaboreze un regulament cadru pentru organizarea competițiilor, în baza căruia să fie elaborate și regulamentele pentru campionate (cupe) la fiecare categorie de sport.

Apreciam că organizarea și desfășurarea unor astfel de întreceri sportive este utilă pentru tinerii organizațiilor noastre și ar putea constitui punți de legătură cu tinerii ucraineni din diasporă. Mă gândesc la organizarea unor campionate europene și, de ce nu, mondiale.

Merită să ne gândim la o astfel de posibilitate.

Victor HRIHORCIUC,
președintele Organizației Iași a UUR

UCRAINENII DIN DOBROGEA

Așa cum sunt bătrâni și roși de vreme Munții Măcinului, dar plini de farmec, așa este și Dobrogea cu oamenii ei minunați, cum în alte zone nu mai există.

În Dobrogea, între pământ și ape, se dă o luptă blândă și greu de povestit. Plauri de stuf și papură se avântă rătăciți în bălțile verzi, încredințați că le vor birui, pentru ca, la capăt, să se recunoască învinși, lăsând întinderea apelor să stăpânească nestingherită, până la linia orizontului. Acolo vezi o altă bătălie mai veche, mai mare și mai grea între lacuri, cu alinierea lor nesfârșite de insulițe, ierburi, păsări și pești și marea, care se întinde albastră, până la marginea cerului. Peste lupta apelor cu pământul au știut să împărească ucraienii, cutreierând cu lotcile lor ca niște regi, peste Dunăre, lacuri, mare și cer. Ei, cu casele lor plâpânde, dar vesele, alb-albaste, învelite cu stuf, cu cântecelul și inimile lor aprinse, sunt miezul acestei lumi fabuloase.

Albastrul nu mai e albastru, ci întrepătrunderea fecundă dintre cer și apă, care se reflectă în solzii peștilor, în penajul păsărilor, în luciul apelor, în tulburarea norilor și în ochii pescarilor.

E ceva nelumesc în liniștea aceasta a Deltei, trebuie să fie un secret în noblețea cu care tărâmul acesta își trăiește istoria de zi cu zi. Trebuie să fie ceva! Altfel, ce i-a atras aici pe traci și pe daci, pe greci și pe romani, pe genevezi și pe bulgari, pe ucraienii și pe lipovenii? Ceva magic îi va fi adus pe toți aici, la Gurile Dunării, ceva magic îi va fi făcut pe toți să viseze la aceste meleaguri unice. În ceea ce îi privește pe ucraienii, magicul a fost ținutul, deoarece cazacii zaporozieni veneau în locuri asemănătoare celor de pe Nipru, de unde proveneau.

Dobrogea se definește, în primul rând, ca spațiu și locuri interesante, cu un orizont de mentalitate deschis spre universal și spre asimilare culturală, este și va fi un spațiu al interculturalității.

Este un spațiu unic, de-a lungul istoriei, în care etniile conlocuitoare mereu în construcție și definire au creat o lume care a spart limitele formalului, o lume a esențelor, o lume în care tradițiile nu sunt înțepenite în timp, ci se află mereu în redefinire.

Dobrogea este spațiul unde întâlnești civilizații și culturi străvechi, dese mișcări demografice, cetăți romane și bizantine, alături de moschei și sinagogi, biserici creștine ortodoxe și catolice, alături de biserici ale credincioșilor ortodocși de rit vechi sau de culte mai nou apărute.

Dobrogea este formată din culturi și civilizații tradiționale care se adună, fără să-și piardă identitatea, care se acceptă, fără să genereze controverse și au elemente comune.

Același spațiu geografic, cu aceleași materiale și tehnici de construcție, cu aceleași ocupații și unelte, dar cu oameni, care aparținând altor culturi, alcătuiesc mozaicul dobrogean..., dar cu elemente de diferențiere pentru fiecare etnie care se manifestă prin limba vorbită, religie, cutume și tradiții, prin propriul lor stil de viață.

După cunoștințele noastre, armatele kievene au cucerit oraș după oraș. Multe orașe au fost cucerite de cneazul kievean Sveatoslav Igorovyci care și-a ales drept capitală atunci orașul bulgar Pereaslaveț. Între anii 968-971, cneazul Sveatoslav Igorovyci a condus Rusia Kieveană din cetatea Pereaslaveț. Trebuie să amintim faptul că cetatea Pereaslaveț se află la noi, în actualul sat Nufărul. În trecut, până în anul 1968, satul se numea Prislav. Acesta se afla în partea de nord-est a județului Tulcea, la o distanță de 12 km de reședința de județ, pe malul drept al brațului Sfântul Gheorghe.

Cetatea din Nufărul este acoperită de satul Nufărul. Trebuie amintit faptul că aici și astăzi locuiește un număr restrâns de ucraienii.

Despre faptele sus-amintite, ne spun argumentele muzeografilor, arheologilor și specialiștilor ai Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan“, ai Muzeului Național Militar, ai Muzeului Național de Istorie a României și ai Institutului de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea.

Există informații potrivit cărora cazacii „cu mustăți lumgi“ au venit aici încă la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea.

Partea cea mai compactă a ucraienilor s-a strămutat în Dobrogea la începutul secolului al XVIII-lea. Aceștia erau cu deosebire cazacii zaporozieni, conduși de hatmanul Ivan Mazepa, ce se împotriveau Rusiei țariste de a cotorpi drepturile Ucrainei. Ei au venit în urma bătăliei de la Poltava, din anul 1709, când țarul Rusiei, Petru cel Mare, trece la represalii împotriva celor care au luptat pentru eliberarea Ucrainei.

Valul cel mai numeros de emigranți ucraienii care pătrund în Dobrogea, începe cu anul 1775. După „ucazul“ dat de Ecaterina a II-a prin care a desființat Sicea Zaporozeană, la 3 mai 1775, și interzicerea reorganizării acesteia.

Este bine de știut că, în limba ucraineană, cazac înseamnă om liber. Atunci, cazacii zaporozieni, pentru a nu deveni iobagi, preferă să-și caute libertatea în Imperiul Otoman. Astfel, ei se îndreaptă o parte pe uscat, sub conducerea lui Behmet, și o altă parte, pe calea apei, spre Delta, spre Dobrogea care atunci era sub stăpânire otomană. Astfel, în 1776, în Delta Dunării s-a înființat Sicea Transdunăreană, cu un număr de 7000 de militari. Menționăm faptul că migrația ucraienilor spre Delta și spre Dobrogea a durat până în anul 1861. Deci numărul ucraienilor sporea cu fiecare an.

Ucraienii din Dobrogea își spun ruși sau haholi, pentru a se deosebi de rușii-lipovenii. Cazacii zaporozieni se rădeau pe cap, iar în mijlocul capului lăsau o șuviță-moț de păr care atârna până mai jos de ureche. Acest moț se numea hohol. De aici porecla de hahol.

Oamenii de lângă apă s-au așezat lângă apă. Oamenii pădurilor, lângă păduri. Spre inima pădurilor de foioase în care predomină teiul din podișul Babadagului, la Ciucurova și Fântâna Mare sau Hamcearca, Nifon, Balabanca, aproape de pădurile de tei bătrâni, de unde începe creasta principală a Munților Măcin, în depresiunea Taiței.

S-au așezat acolo pentru că, probabil, locul se aseamăna cu al lor, de acasă. Oamenii și-au căutat locul, care să semene cel mai bine cu cel vechi. Dar, deasupra tuturor, a plutit, ca o vrajă mare, duhul unei păduri fermecate și urmele acestea care nu pot fi șterse, oricât ai încerca să le ascunzi. Tainica, vrăjita, blagoslovita și tămăduitoarea pădure de tei, sora de suflet a ucraienilor. Pădurea asta de foioase, în care predomină teiul, care se arată în toată slava ei cerească, în primăvară, când vraja lumii se pogoară peste locurile de aici. Binecuvântarea se lasă peste pământ, iar satele acestea, ascunse și pline de slavă, se umplu de lumină. Și zici: „Doamne, trăiește și îți mulțumesc pentru frumusețile tale“.

În majoritatea localităților s-a conservat foarte bine tradiția și obiceiul ucraienilor, case albe cu decorațiuni albaste și acoperiș de stuf, cu anexe construite din lemn și stuf, ulițe ce se desfășoară pe nisip. Oamenii își iubesc satele. Le deretică, le păstrează spiritul de peste două veacuri, când s-au statornicit aici strămoșii lor, supraviețuind solitari în aceste oaze de culoare de pe țărmurile pustii ale întinșelor ape. Nicio hârtiuță nu vezi aruncată pe ulițe, nici un detaliu nu știrbește puritatea acestor așezări ca niște muzee vii. Curțile, trotuarele sunt îngrijite și măturate în fiecare zi. Aici trăiesc și muncesc acești pravoslavnici ai apelor, oameni curați la suflet. În trecut, în zilele de sărbătoare, către seară, femeile se strâneau la stradă, pe lavițele lor scunde și cântau. Se nimereau câteva vecine și, deodată, tot șoșoteau între ele, una îngână un început de cântec... Cântau, din tot sufletul, pe glasuri tânguite, cântau cu alean privind apele Dunării.

Asta nu înseamnă că în aceste localități nu se construiesc și case noi moderne, case de vacanță, moteluri și chiar hoteluri.

Virgiliu RIȚCO

Până în 1885, când au început lucrările de amenajare a Canalului Sulina, de către Comisia Europeană Dunăreană, o parte din administrație se stabilește pe grindul unde astăzi e așezată comuna Crișan.. Se zice că pe aceste locuri nu exista nicio locuință umană.

Lucrarea de mare amploare cerea multe brațe de muncă. Pentru aceasta, au fost construite numeroase barăci din scândură drept adăpost pentru muncitori.

Cum comisia asigura o serie de avantaje – bani, adăpost – oamenii din satele învecinate Caraorman, Letea, Beștepe, Agighiol, au migrat spre punctul de lucru.

La terminarea lucrărilor, barăcile au fost donate muncitorilor, care le-au transformat în case de locuit, stabilindu-se definitiv aici, constituind satul Flămânda. Atunci în sat locuiau 30 de familii. Îndeletnicirile de bază ale locuitorilor reprezentau pescuitul și creșterea vitelor. În 1891, la cererea locuitorilor, satul a fost denumit Ceamurlia. Acest nume l-a purtat până în anul 1924, când a fost denumit Carmen Silva, iar în anul 1948, a fost denumit Crișan.

În anii '50 ai secolului trecut, limba ucraineană a

CRIȘAN

fost predată aici de învățătorii Andri Ivanov, Gheorghe Carabin, Maria Moisei, Ioana Livescu.

În anul 1967, aici erau 160 de familii cu 885 de locuitori.

În anul 1992, populația satului număra 469 locuitori, dintre care 80% de etnie ucraineană.

Astăzi, Crișanul este o frumoasă așezare pescărească. Ocupația principală este pescuitul, care asigură hrana și reprezintă principala sursă de venit. Creșterea animalelor se face într-un fel aparte, în Delta: animalele sunt lăsate libere pe grinduri unde își caută hrana. Lipsa terenurilor agricole îi determină pe săteni să păstreze în saivane doar animalele de tracțiune și o cornută, restul fiind aduse în gospodării înainte de sacrificiu sau vânzare.

Recoltarea stufului reprezintă o ocupație sezonieră a localnicilor. Ei îl folosesc în construcția caselor, saivanelor, gardurilor și acoperișurilor.

Din punct de vedere geografic, comuna este situată pe malul drept al brațului Sulina, pe o întindere de mai bine de 7 km de-a lungul acestuia, la o distanță de 50 km de orașul Tulcea. În estul satului, la o distanță de 10 km, se află orașul Sulina. În vest, sud și nord cele mai apropiate sate sunt Gorgova, Caraorman și Letea.

Virgil RITCO

(Continuare în pagina a 11-a)

POLITICA EXTERNĂ A REPUBLICII POPULARE UCRAINENE ȘI RELAȚIILE SALE DIPLOMATICE CU ROMÂNIA ÎN PERIOADA MARTIE 1917 – MARTIE 1921

(Urmare din nr. 297/298)

RELAȚIILE DIPLOMATICE CU ROMÂNIA

Guvernul român nu se arăta însă dispus să asculte propunerile ucrainenilor. Cu toate acestea, în iulie 1919 a sosit la București reprezentantul diplomatic al Directoratului - prof. Konstantyn Mațievyci. În nota prezentată, la 26 iulie 1919, Guvernului Regal Român, prof. Mațievyci arată că este șeful Misiunii Diplomatice Extraordinare ucrainene, precum și al Misiunii militare ucrainene, reprezentate de generalul Serhie Delvig.

În continuare, în nota respectivă se preconizează:

1. Să se stabilească relațiile cele mai amicale între România și Ucraina, fără însă a se interveni în viața internă a celor două state. Guvernul ucrainean consideră Nistrul ca frontieră definitivă.

2. Să se hotărască condițiile în care Guvernul român ar putea da armatei ucrainene material de război (arme, cartușe, tunuri).

3. Să se stabilească raporturi comerciale, temporare, cât și permanente, care ar avantaja ambele părți.

4. Se precizează că, deși Guvernul Ucrainean se bazează pe deciziile Conferinței de Pace, viața sa de stat a fost mereu perturbată, fie de ocupația străină, fie de invazia bolșevicilor.

5. În prezent, bolșevicii amenință din nou Ucraina; dar aceeași soartă ar putea avea atât România, cât și Polonia ca țări limitrofe cu Rusia bolșevică.

Într-o altă notă, din 4 martie 1920, adresată Guvernului Regal al României, Guvernul Republicii Populare Ucrainene solicită recunoașterea politică a RPU și a guvernului său; totodată solicită

sprrijinul tehnic și ajutorul în organizarea armatei sale pe teritoriul românesc. Aceasta s-ar putea realiza pe baza unei convenții speciale cu autoritățile militare din România, după cum s-a procedat în Polonia.

În interviul său, acordat ziarului "Izbânda" din 14 octombrie 1919, prof. Mațievyci a declarat: „Imperialiștii ruși ne-au învinuit că facem cadouri din pământul Rusiei, referindu-se la Basarabia și la Galiția ucraineană. Dar noi punem întrebarea: de când aceste provincii sunt pământ rusesc? Galiția ucraineană este pământul nostru, iar în ceea ce privește Basarabia, care e pământ românesc, Sfatul Țării de acolo a hotărât alipirea la România Regală.

Trebuie să știți că prin pactul de confederație de la Pereiaslav din anul 1654 Rusia a recunoscut independența Ucrainei, condusă de hatmanul Bohdan Hmelnyțkyi.

Cu România ne leagă comunitatea luptei contra bolșevicilor, cu acțiunile lor distructive."

Menționăm că alianța propusă de partea ucraineană României nu s-a realizat din cauza situației internaționale incerte.

Războiul ucrainenilor sub conducerea Directoratului împotriva invaziei sovietice din nord și împotriva rușilor albi conduși de generalul Denikin din sud a durat întregul an 1919.

Trei dintre membrii Directoratului compus din patru membri și-au cedat atribuțiile președintelui acestuia - hatmanul armatei Symon Petliura - la 15/28 noiembrie 1919.

În ziua de 6/19 decembrie 1919, armata ucraineană, din cauza luptei inegale împotriva rușilor albi și a bolșevicilor, a evacuat o parte din teritoriul național.

Tratatul încheiat la 21 aprilie 1920, între Ucraina și Polonia privind ajutorul militar al statului polonez în lupta comună împotriva bolșevicilor nu

a fost respectat de Polonia.

Ca urmare, în octombrie 1920, Polonia și Rusia au încetat ostilitățile, încheind pacea la Riga.

După lupte crâncene care au durat timp de o lună și jumătate, armata Guvernului ucrainean a părăsit, la 21 noiembrie 1920, teritoriul Ucrainei, emigrând, odată cu Guvernul, în special, în Polonia, în parte, și în România.

De precizat că Petliura, după alianța sa cu Polonia, a fost părăsit de tovarășii lui din Directorat: V. Vynnycenko a trecut de partea bolșevicilor, iar ceilalți au rămas la Viena în speranța de a restabili prestigiul Directoratului.

Totuși, Petliura a fost singurul reprezentant al Guvernului Ucrainean recunoscut de legațiile din străinătate, după cum urmează: la Berlin – baronul Vasyloko, la Viena – D. Sydorenko, la Budapesta – D. Galagan, la Praga – prof. Slavinskyi, la Haga (Olanda și Belgia) – D. Iacovlev, la București – prof. Mațievyci, iar la Constantinopol – D. Lutoțkyi.

Petliura s-a stabilit la Tarnov în Galiția. Din cauza situației financiare și a alianței cu Polonia a pierdut încrederea din partea poporului ucrainean. Ca urmare, Guvernul Ucrainean Petliura a încetat să mai existe.

În virtutea Tratatului de la Riga, Guvernul sovietic a solicitat expulzarea lui Petliura din Polonia, astfel încât el a emigrat la Paris împreună cu familia sa. Din păcate, la 25 mai 1926, a fost asasinat de agentul bolșevic Schwartzbard. Conducerea supremă a RPU a trecut în mâinile lui Andri Livițkyi, fost prim-ministru în Guvernul Ucrainean.

După cum reiese din cele menționate mai sus, perioada analizată a fost una zbuciumată, de altfel ca toată istoria Ucrainei. Din păcate, nici acum, în zilele noastre nu este liniște în Ucraina, ci din nou stare de război, vărsare de sânge, suferințe și lacrimi pentru poporul ucrainean greu încercat în străduințele sale de a dobândi o democrație reală, independență economică și de a asigura integritatea teritorială, inviolabilitatea frontierelor, pacea și liniștea mult dorită și sperată.

Mihai POCORSCHI

(Urmare din pagina a 10-a)

Din Crișan la Tulcea și Sulina se poate ajunge numai pe calea apei.

Pentru că locuitorii sunt buni gospodari și ospitalieri, este considerat sat turistic." Este un loc de răspântii, oferind doritorilor posibilitatea de a pleca spre diverse puncte de interes turistic din Delta. Spre nord poate fi urmată calea ce merge până la Chilia Veche, balta Matia, Mila 23. Spre sud, pot fi alese obiective de pe canalele Caraorman, Litcov, Perivolca. Canalul Sulina, în cele două sensuri ale sale, duce spre orașul Tulcea – reședință de județ și spre orașul Sulina – port la Marea Neagră. Iată de ce poate fi denumit și „satul de la răscruce”.

Date fiind frumusețile locurilor, pe malul stâng al brațului, s-au construit o cabană a vânătorilor și

pescarilor sportivi, precum și un complex hotelier „Lebăda”, aflat la confluența Dunării Vechi cu canalul Sulina.

Turismul rural a cunoscut în ultimii ani o mare dezvoltare, ce le aduce sătenilor surse de venit suplimentar pe perioada verii. Turismul se practică în gospodăriile sătenilor și în pensiuni amenajate. Toate casele asigură cazare și masă, aceasta bazându-se în special pe preparate din pește.

Istoria acestei localități este legată strâns de cea a lăcașului de cult. Comisia Europeană a Dunării, drept recunoștință pentru efortul depus în timpul amenajării canalului, donează în anul 1890, cea mai mare baracă, fostele birouri ale administrației, în scopul transformării ei, în loc de închinăciune. Ajutați tot de comisie, locuitorii au modificat baraca ce devine biserică. Ajutoare prețioase au primit și de la credincioșii din satele vecine, reușindu-se

înzestrarea lăcașului cu toate necesare cultului.

Sfințirea noului lăcaș s-a realizat în anul 1891 de către unul dintre cei doi episcopi greci ce se aflau atunci la Tulcea. Biserica poartă hramul „Sfinților Voievozi”.

Biserica nu are clopotniță, de aceea clopotele sunt în curte.

În bună stare de funcționare se află și astăzi, deservind populația satului.

Acum biserica are și casă parohială.

Dintre obiectele valoroase existente în biserică pot fi amintite două icoane litografiate pe hârtie, reprezentând Sfânta Treime, cu diferite scene din viața Mântuitorului și Soborul Cuvioșilor Athosului, datate din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, provenite de la Statul românesc, Prodomul de la Sfântul munte Athos.

AUTOIMAGINEA SAU IMAGINEA DE SINE A UCRAINENILOR

(Studii imagologice)

Obiectul imagologiei este și studiul autoimaginilor comunităților sociale în raport cu autopercepția de sine și cu depozitarea în mentalul colectiv a imaginilor preluate de la alții, care pot fi chiar vecinii apropiați, sau mai îndepărtați geografic, dar prezenți în viața grupului respectiv prin legături religioase, culturale, politice, economice sau de altă natură, după cum afirmă Ion Chiciudean și Bogdan-Alexandru Halic în lucrarea lor *Imagologie. Imagologie istorică* (Ion Chiciudean; Bogdan-Alexandru Halic, *Imagologie. Imagologie istorică*, <https://ro.scribd.com/doc/12407838/imagologie-istorica>). Autoimaginea are un rol deosebit de important în autovalorizarea popoarelor și a comunităților etnice. Odată constituită în interiorul unei comunități, a unui popor, capătă semnificații deosebite atât pentru funcționarea colectivității respective, cât și pentru relațiile ei externe: „Imaginea de sine a colectivității, creată prin educație, trebuie să fie cât mai obiectivă; ea ne va feri atunci de îngâmfare și șovinism, cât și de sentimente de inferioritate și umilință” (Luminița Mihaela Iacob, *Etnoimaginea – obiect de studiu interdisciplinar*, în „*Revista de psihologie*”, 1997, nr. 2, p.160).

Autoimaginile sau imaginile de sine se structurează la mai multe nivele de percepție (Chiciudean; Halic, *op. cit.*, apud Dan Lăzărescu, *Imagologia – o nouă disciplină socială de graniță*, în „*Magazin istoric*”, 1992, nr. 4 (301), p. 56).

Aceiași Ion Chiciudean și Bogdan-Alexandru Halic enumără, în lucrarea mai sus amintită, și noi suntem întrutotul de acord cu această enumerare, trei nivele de percepție: primul nivel reliefează „ imaginea instinctivă arhetipală”, al doilea nivel relevă „autoimaginea preluată de la străini și însușită de-a lungul timpului” și al treilea nivel de percepție impune „Imaginea pe care un popor dorește să și-o poată făuri despre el însuși” (Chiciudean; Halic, *op. cit.*).

În ceea ce privește ucrainenii, „moștenirea colonială” a avut un rol foarte important în formarea caracterului lor național, iar una dintre laturile acestuia este imaginea de sine negativă a ucrainenilor, autoimagine negativă (self-image). Cercetătoarea americană Oksana Hrabovyci afirmă: „Autoimaginea negativă se formează într-o perioadă destul de lungă, prin proiectarea calităților negative ale puterii colonizatoare (societății) asupra obiectului colonizării” (Oksana Hrabovyci, *Патологія спадщини*, în „*Berezil*”, 1994, nr. 9-10, p.12).

Astfel, după ce asupra unei națiuni dominate au fost proiectate proiecțiile negative ale culturii dominante, ea începe să aibă complexe de inferioritate, ca de exemplu, în cazul ucrainenilor, fenomenul malorusismului („fratele mai mare” – velikorus, „fratele mai mic” – malorus). Deși termenul „malorus” apare în limba rusă în secolul al XVIII-lea, la început el nu are o conotație etnică, ci una pur geografică. Malorușii erau locuitorii Rusiei mici, ale Ucrainei. Nici la începutul secolului al XIX-lea termenul „maloruși” încă nu avea o conotație etnică sau istorică, ci tot una geografică, și îi desemna pe locuitorii Ucrainei care împreună cu „velikorușii”, locuitorii Rusiei, trăiau împreună având același rege și aceeași religie (A.L. Котенко; O.V. Мартынюк; A.I. Миллер, «Малоросс»: эволюция понятия до первой мировой войны. Новое литературное обозрение, <http://www.aej.org.ua/analytics/1125.html>).

Împărtășim întrutotul punctul de vedere al istoricului ucrainean V. Kononenko și al altor istorici, care fixează formarea conștiinței naționale a malorușilor, în perioada 1720 – 1760, când elita căzăcească încerca să dobândească aceleași drepturi pe care le avea nobilimea rusă, dar în loc să-și formeze o identitate etnică, culturală, sau politică îi interesa mai mult identitatea socială (Vitali Kononenko, „*Элита Войска Запорожского – Гетманщины между проектами Малороссии и Российской империи (конец 20-х – начало 60-х гг. XVIII в.)*”, în Vitali Kononenko, *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць* – HNU (Hmelnytskyi naționalnyi universitet) imeni V.H. Karazina, випуск 13, p. 127–134).

Malorusismul are foarte multe în comun cu colaboraționismul și cu complexul de inferioritate etnică. Gânditorul Viaceslav Lipinskyi, ideologul conservatorismului ucrainean consideră malorusismul ca pe o apatridie, ca pe o boală care se manifestă printr-o atitudine indiferentă, de multe ori chiar negativă față de aspirațiile național-statale și tradițiile ucrainene, și printr-o sprijinire activă a culturii și a politicii ruse (Olha Kvasnycia, *Духовно-інтелектуальне ядро нації*, http://www.franko.viv.ua/faculty/jur/publications/publicystyka01/Publicystyka_P1_06_Kvasnycia.pdf).

Astăzi se vorbește foarte mult despre identitate, termen care se referă la bagajul de informații culturale pe care le-am moștenit. Ivan Lysyi în articolul său *Концепт національної ідентичності в дослідженнях культури*, citează pe un intelectual, poliglot ucrainean, care ascunzându-se sub criptonimul A.H., în numerele 5-6 ale revistei „Критика” din anul 2011, ia în derâdere pe cei care folosesc termenii „narativ”, „discurs” și „identitate”. Aceste cuvinte, după părerea lui, nu au ce căuta în vocabularul unui intelectual, iar cei care le folosesc sunt adepții pâlăvrăgerilor pseudointelectuale. După părerea lui, termenul „identitate” are o forță distructivă asemenea unei arme nucleare (Ivan Lysyi, *Концепт національної ідентичності в дослідженнях культури*, http://journal.mandrivets.com/images/file/Lysyi12_4.pdf).

Foarte interesant ni se pare punctul de vedere al sociologului britanic Stuart Hall, care afirmă că identitatea nu ar trebui să răspundă la întrebările „cine suntem?”, „care este originea noastră?”, ci la întrebările „cine am fi putut deveni?”, „cum suntem văzuți de ceilalți și cum am putea să ne reprezentăm pe noi înșine?” (Stuart Hall, *Кому нужна „ідентичність”?* *Національна ідентичність*, Harkiv, Krok, 2002, p. 264).

Sentimentul de identitate națională devine mult mai puternic atunci când țara sau națiunea se află sub amenințarea unor conflicte armate, religioase sau economice, iar când amenințarea devine precis identificabilă, ca în cazul Ucrainei, „națiunea” se înflăcărează, iar această înflăcărare se îndreaptă într-o direcție din ce în ce mai puțin

SFATURI PENTRU DEZVOLTARE PERSONALĂ

SĂ COMUNICĂM EFICIENT, SĂ DEVENIM MAI BUNI UNII CU ALȚII!

ASERTIVITATEA este cea mai bună modalitate de rezolvare a problemelor interpersonale. Este capacitatea de a comunica sentimente, trăiri, gânduri, emoții fără a atenta la drepturile celorlalți.

Educația clasică nu lasă loc comunicării asertive. Copiii au fost educați într-un stil mai degrabă nonasertiv, adică manipulativ. Sentimentele lor și felul de exprimare sunt, de multe ori, din păcate, controlate de adulți. Copiii ajung de multe ori să se comporte și să comunice în jurul lor conform învățării pe care au deprins-o de la adulți și de a depinde de aceștia, fără a exprima judecăți de valoare.

COMUNICAREA ASERTIVĂ este strâns legată de încrederea în sine, încrederea în forțele proprii. Este capacitatea de a exprima emoții, păreri, de a susține argumente în fața altor persoane.

Uneori, comunicarea asertivă poate fi confundată cu AGRESIVITATEA, ba chiar cu obrăznicia. Acest lucru se întâmplă deoarece, uneori, poate suna dur să spui adevărul în față sau să exprimi sentimente sau opinii negative, ori să spui pur și simplu ceea ce crezi, iar cei de lângă tine o pot lua ca o ofensă. Asertivitatea presupune APĂRAREA DREPTURILOR PERSONALE prin exprimarea opiniilor în mod clar, direct și sincer, fără însă a viola drepturile altei persoane.

ZECE SFATURI PRACTICE PRIVIND COMUNICAREA ASERTIVĂ

1. Nimeni nu are dreptul să ne facă să ne simțim vinovați, ignoranți sau proști; acestea sunt abuzuri.
2. Trebuie să învățăm să spunem „NU”, fără a răni sentimentele celui pe care tocmai l-am refuzat.
3. Avem dreptul să ne răzgândim în anumite privințe și nu trebuie să ne simțim vinovați pentru asta.
4. Dacă lucrurile nu merg bine uneori, nu este neapărat vina noastră.
5. Este normal și firesc să nu știm absolut totul; nu este nicio problemă sau rușine să spunem uneori „NU ȘTIU!” sau „NU ÎNȚELEG!”.
6. Atunci când greșim, nu este un capăt de lume și nu trebuie să fim mereu PERFECȚI, greșelile sunt firești și din acestea putem învăța multe lucruri.
7. Nu este nevoie să fim prieteni cu toată lumea, vor fi persoane care nu ne vor plăcea, așa cum nici noi nu placem pe toată lumea; NU ESTE NICIUN RĂU ÎN ASTA!
8. Nu este indicat să folosim etichete sau porecle pentru a-i cataloga pe alții.
9. Este bine ca întotdeauna să ne exprimăm clar, direct și cât mai concis pentru a ne face înțeleși și pentru a da dovadă de încredere în forțele proprii; ESTE GREȘIT să avem un discurs generalizat, să facem presupuneri sau să lansăm ipoteze fără să ajungem la niciun rezultat.
10. Nu se recomandă să monopolizăm o discuție; trebuie să lăsăm și pe alții să-și exprime opiniile, să ne așteptăm rândul și să fim deschiși și altor opinii.

CUM ÎI AJUTĂM PE CEI DIN JUR SĂ DEVINĂ PERSOANE ASERTIVE?

În primul rând să devenim noi înșine un exemplu de urmat! Adică să începem noi să devenim asertivi.

Formulările clare, concise și hotărâte în comunicarea verbală ne ajută să fim asertivi în comunicare.

De asemenea, limbajul nonverbal trădează semne de asertivitate: poziția dreaptă a corpului; zâmbetul relaxat; expresii faciale călduroase; păstrarea contactului vizual cu persoana cu care conversăm.

Capacitatea de a fi un bun ascultător, de a întreține o discuție cerând mereu feedback și așteptându-ți mereu rândul în conversație, fără a monopoliza discuția, sunt caracteristici ale comunicării asertive pe care psihologii ne recomandă să le aplicăm în dezvoltarea noastră și a copiilor noștri.

Valentina CULAC,

psiholog școlar al Centrului Județean de Resurse și
Asistență Educatională Maramureș

bazată pe valori universale și din ce în ce mai mult pe etnic și național. Culturologul ucrainean Taras Vozniak, a declarat pentru EXPRESO TV că identitatea ucraineană este cea mai puternică armă împotriva oricărui dușman. „Identitatea care se formează prin cultură este unul dintre cele mai bune mijloace de apărare a oricărei comunități.” (Taras Vozniak, *Українська національна ідентичність*, http://espresso.tv/article/2015/01-24/voznjak_ukrayinska_nacionalna_identychnist_nasha_zbroya_prot_yakoho_voroha).

Specialistul în naționalism și etnicitate Anthony D. Smith înțelege prin identitate națională „forma naturală a unei comunități politico-culturale actuale” (Anthony D. Smith, *Національна ідентичність*, Kiev, Osnovy, 1994, p.157).

În același timp el atrage atenția că prin recunoașterea identităților drept comunități culturale definite prin memorie comună, mituri, simboluri și valori, trebuie să ținem cont că identitatea, doar într-o mică măsură, definește totalitatea indivizilor din acea comunitate și într-o măsură mult mai însemnată meritele comune, regulile, memoria și simbolurile (Idem, *Національна теорія, идеологія, історія*, Kiev, K.I.S., 2004, p.24). Întrucât clasificarea identităților se face după criterii diferite, în enumerarea tipurilor acestora întâlnim identități individuale, colective, culturale, politice, reale, imaginare ș.a.m.d.

(Va urma)

Mihai TRAIȘTA

UMANISMUL ȘEVČENKIAN – O PROBĂ DE DEVOTIUNE FĂRĂ LIMITE PENTRU CONDIȚIA UMANĂ

Evocarea unor episoade de un dramatism impresionant, aceste conștientizări ale unor limitări de destine personale au avut darul de a reprezenta trepte dintr-un urcuș neîntrerupt spre veșnicirea numelui său ca exponent atașat de suferințele neamului, iar printr-o deschidere în comun, un îndemn la reabilitarea condiției umane, luptătoare active în fața marilor nedreptăți economice și sociale create de potrivnicile vremuri istorice de atunci.

Personajele eroice aparținătoare spațiului de creație șevčenkiană sunt apropiate de lumea satului. Ele simt și-n parte trăiesc în ființa tradiției. Descoperindu-le acolo, în spiritualitatea neamului, ceilalți conaționali se descoperă pe ei înșiși. Le place să savureze estetic și etic conștiința bardului ajunsă până la faza identificării “cu mulțimea”.

În multe drame feminine, la baza relatării stă ideea de apărare a onoarei.

În “mitul” despre sine, personajul șevčenkian se sublimază devenind o conștiință lucidă.

Când demersul autorului ajunge să fie pe deplin convins de idee, personajul evocat devine erou sau eroină: entități de crez și gândire. Trăiește de fapt un echilibru pe cont propriu, totodată, își făurește premisele unei visări puse pe seama existenței noțiunii de armonie universală tocmai simțindu-se ca un ales de soartă, de a continua, orice s-ar întâmpla, pe cărarea împărăției ce duce spre Armonia Universală.

Pentru restul pământenilor rămași în fața acestei metamorfoze [artistice] rămâne Eroul. El este cel ce a căzut pe câmpul de luptă al uitării, cu fața spre viitor: credință și cutremurare. În paralel cu alte simboluri, Eroul reprezintă un “mădular” din Umanitate.

Atât în poemă, cât și în nuvelistică Șevčenko se manifestă ca un promotor al unui program democratic-revoluționar de transformare a rânduieilor sociale existente. Esențial nu a fost întotdeauna cum a răspuns simplitatea omului de jos, ce anume a înțeles la un moment dat prin sensurile invocate, cele ale Binelui și Răului. Esențial a rămas însă că într-o zi omul acesta și-a repetat întrebarea, iar într-o altă zi și-a pus aceeași întrebare și că nu a trasat niciodată o linie de demarcație de netrecut între răspunsurile sale. În afară de acest aspect, la fel de important e faptul că-n fața rolului de mesager al gândurilor și năzuințelor maselor populare, oamenii n-au putut niciodată să fie în afara unei înțelegeri dialectice, cum ar fi aceea dintre un scriitor și un cititor. Cel puțin aducerea aminte și-a jucat rolul ei de impuls în continuitatea ideilor în care cei doi se căutau și își doreau să se regăsească.

Asemenea iederei... Asemenea acestei plante care ar urca nu atât pe un zid oarecare, cât pe casa sufletului unei fete simple din popor, așa ne putem imagina că urca dragostea unor “iubăreți” din vremurile evocate de Marele Cobzar. Cu alte cuvinte, raționalitate masculin-egoistă, generatoare de o “realitate” duală, înșelătoare, iubind - în ghilimele! – două mari pietre de temelie ce stau la temelia dragostei curate a fetei de la țară. În fața unei asemenea imagini creația poetului are în primul rând datoria de a-și convinge cititorul despre o credință și despre o lege a omenescului comportament, folosind Cuvântul.

Fericirea prin care acești crai se adorau pe sine și o promiteau și-acestor tinere fete? Semăna bine cu fericirea pe care vicleanul șarpe o făgăduise Evei în Grădina Raiului. Căutând echivalențe asemănătoare cu aceste spuse, asta înseamnă că, personal, ai de trecut mai întâi o graniță imaginară de mărginire dincolo de care capeți cunoașterea și puterea să crezi că nimic din așa ceva nu ți se poate întâmpla ție, ca persoană credulă, ci doar unor personaje literare. Oricare cititor e liber în fața actului de lectură, să îl măsoare cum crede el, dar pe calea rutinei de a citi, acesta și-a perfecționat în timp propria natură pe măsură ce a cuprins, treptat-treptat, esența sensurilor lumii din afară. În acest mod, se poate dobândi tranșparența de cristal a unei gândiri imune; abia după ce ai perceput rigoarea numelui personajului și armonia sublimată a imaginației scriitorului, puse față în față ca înaintea unui tribunal universal.

Rațiunea unei supoziții cum ar fi arta trăirii în cuplu își are originea în legitățile generale de bun-simț ale sufletului omenesc. Nimic mai greu și mai înduioșător decât să cauți sinele fericirii dincolo de tine: arta trăirii în doi e un produs, nicidecum o creație! Dragostea dintre un bărbat și o femeie are nevoie de talent pentru a-și etala tot farmecul, în vreme ce libertatea creației - prin felul cum s-a manifestat talentul Marelui Cobzar - a acceptat și riscul de a displace unor cercuri de oameni sus-puși în ierarhizarea societății ucrainene de atunci.

Există mai mult decât o înclăștare dramatică în reprezentările sale.

Există un suflu jertfelnic.

Există un zbucium sufletesc de gen feminin. Permanent.

Ceva din măreția tragică pe care o desăvârșiseră anticii ni se transmite, indirect, atunci când viziuni proprii și emancipări artistice ocupă prim-planul atenției cititorului, avid de cunoașterea operei șevčenkiane. În acest sens, fiecare față înșelată în dragoste, ne trimite cu gândul la Niobe. O Niobe rănită, devenită mamă îndurerată: pentru că îndrăznise să înfrunte trufia zeilor, ea și-a pierdut toți copiii. Ca să-i păstrăm în minte o imagine sculpturală, un grup sta-

tuar aparținător secolului al IV-lea î. Hr. ne-o arată apărându-și ultimul copil cu propriul său corp, de săgețile zehiești. Și totuși, Niobe cu fruntea ridicată spre zei, aproape zdrobită, prezintă genunchiul său aproape de pământ, refuzând îngenunchierea! Crezul artistului străbate fiecare gest.

Câtă asemănare cu destinul tinerelor fete ucrainene, rănite în demnitatea lor -

un tragism atât de profund și dureros, încât gura unora dintre ele se întredeschide abia, neputincioasă să scoată vreun strigăt. Pentru a se ajunge prin însăși puterea de creație a unui artist la împliniri simbolice de genul acesta, adevăratul creator de adevăr trebuie să conțină el însuși germenii unui anume eroism. Înainte de a deveni o reprezentare literar-artistică a unor stări de fapte, eroismul conceptului de umanism era o tensiune spirituală aparținătoare Marelui Cobzar; una în plus, pentru elaborarea de noi și noi creații viitoare.

Ani de ani, tema antiobăgăstă devenise tot mai susținută de preocupările talentului său artistic. Tot mai insistent, tot mai vehement răzbat tematicile unor motive revoluționare în opera sa. În general, e dificil de sesizat la timp transformările lente dintr-o societate. Cu toate acestea, înnoirile tematice din opera sa deveniseră rapid perceptibile, ele petrecându-se într-un timp mai scurt decât durata unei generații.

Dacă e să survină momentul de evaluare a unei opere, atunci putem să afirmăm cu convingere că, în general, operele ce tind spre o anumită clasicizare mai au nevoie de o oarecare durată de timp; un fel de timp cu prelungiri ca-n jocul de fotbal. Doar că, ritmul rapid și convingător - din punct de vedere tematic - în care s-au succedat acumulările scrierilor sale a devenit mai evident în perioada anilor 1843 -1845.

Ritm alert. În acest interval de creație operele cele mai valoroase se înmănunchiază într-un volum separat, sub titlul sugestiv “Trei ani”. Față de proliferarea primitivă a informațiilor consumate în acea epocă, destul de înapoiată, se poate spune că mesajul operei, unul aparținător ca spontaneitate și organicitate de climatul inspirației etnice, întrece “viteza sunetului”! Nu forțăm gratuit această sintagmă, căci forma “aerodinamic-stilistică” a creației sale literare ne este sugerată de prezența unei ascuțite satire la adresa țarismului și a clicii sale iobăgiste, programată pentru un parcurs de zbor pe o direcție de deplasare îndreptată împotriva politicii colonialiste a autocrației ruse, cea care transformase Rusia “într-o închisoare a tuturor popoarelor”. Acești doi factori, sugerați prin puterea metaforei de mai sus, credem că au favorizat ceea ce îndrăznim să credem noi că a reprezentat momentul omologării performanței artistice. Intuiția creatoare a bardului ucrainean va fi în continuare cea ce-și va convinge admiratorii de inutilitatea oricărui program elaborat sau împrumutat de-a gata de la imaginație, și care - nicicum - nu se putea substitui viziunii originare a artelor populare specifice, o sursă fertilă de alin sufletesc, inepuizabilă pentru cei ce vibrau prin suferință sub acel orizont al vremurilor acelea.

Căutări deliberate ale unor soluții literare străine de spiritul culturii neamului, din dorința pătrunderii autorului în universalitate ar fi echivalat cu un act naiv și profund inutil. Scopul tănuț al scrisului său era, dintru început, acela de a sluji interesele și nevoile neamului obidit. Înaintând, prin specificul preocupărilor sale, alături de aceste cerințe ce nu își aflaseră-n timp o împlinire cu accente de fericire de neam, printre restriști de lume pământescă deci înaintând, scrisul șevčenkian s-a îmbogățit primind aportul continuității organice cu viziunea anonimă, cu deliciale unui limbaj îndestulător structurii acestuia, cel în care se sălășluiseră în timp multiple și nebănuite legături cu colectivitatea de neam. Acest nesecat surplus în bogăție de expresivitate a artei populare a fost decisiv pentru devenirea Marelui Cobzar.

De amintit că, într-un asemenea moment de răscruce a valorilor, doar câțiva din jurul lui s-au încumetat să vorbească public pe seama acestui specific urcuș, căci, e de bănuț că nu este totdeauna aceeași și în tot locul “frica” de a vorbi despre izbânzile și reușitele unuia care se mai află încă în viață, nici “eroismul” de tip post-mortem nu-i totdeauna și în tot locul același și, deci, critica de specialitate ar fi avut ca întotdeauna ceva de comentat. Așa s-au petrecut, într-adevăr, evenimentele critice, cele sortite să fațeteze referiri de exprimare asupra unor judecăți de valoare cu privire la opera celui ce, între timp, plecase la Domnul, să-i dea sosoteală pentru toate cele.

În literatură, una dintre condițiile recunoașterii valorii autentice este obligația prealabilă de a modela relieful perceperii, de a redistribui fiecărui suflet de cititor fenomenele specifice lumii sensibile și conceptele celei material gândite după canoane [ale cuvântului scris, desigur], menite să-l facă mai accesibil înțelegerii umane. Din acest punct de vedere capodopera șevčenkiană reprezintă o codificație inevitabilă, care - în ansamblul literaturii ucrainene s-a constituit și astăzi continuă să se profileze în acele sublimite limite extinse ce țin de o sintaxă comună și universală a umanului și umanității.

Pertinente mărturiile critice stau posterității drepte dovezi cu scopul realizării unei sinteze întemeiate pentru infinite repere, departe de orice limbaj criptic, limitativ, la diferite cercuri de inițiați.

(Va urma)

Mihai MATEICIUC

În ceea ce mă privește, cea de-a doua studenție a fost neobișnuită în mai multe privințe. Mai întâi, a început (1972) în plin ceaușism, după așa-zisele „teze din iulie”. Apoi, redeveneam student la 35 de ani și nu la orice facultate, ci la Teologie, după ce până atunci fusesem câțiva ani buni inspector în Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, rebotezat chiar în acel moment Consiliul Culturii și Educației Socialiste, „organism de partid și de stat”, profund ostil Bisericii. Iar eu părăsesc acest „organism” și mă duc, unde?, la Teologie! Mai târziu, mulți mi-au spus că a fost o nebulie...

Datorită faptului că mai aveam o licență (cea în filologie), Patriarhul Justinian mi-a dat două aprobări (*binecuvântări*, cum se zice în limbaj bisericesc) – una, să dau examen de admitere la Institutul Teologic de Grad Universitar din București (unde aveau dreptul să se prezinte numai absolvenții de seminar, iar cei „cu liceul” – la Sibiu), a doua – să parcurg doi ani într-un an.

Deși făcusem Religia în primele clase primare, când mă hotărâsem să intru la Teologie, în afară de *Tatăl nostru*, nu mai țineam minte nicio rugăciune, iar când am aflat în ce constă admiterea, m-a apucat groaza! Latină, greacă, dogmatică, muzică psaltică, istoria Bisericii, limba și literatura română, o limbă modernă; doar ultimele două obiecte nu-mi provocau emoții, că la celelalte eram „tufă de Veneția”, cum se zice. Ce să fac? De renunțat nu putea fi vorba. Pentru materiile pe care le puteam pregăti singur, mi-am procurat manuale (le-am cumpărat de la doi seminariști), dar muzica psaltică? Păi, eu nu știam nici muzică liniară, darămite psaltică! Începuse să-mi scadă entuziasmul, dar până la urmă, mi-a venit o idee salvatoare: ce-ar fi să pregătesc examenul de admintere cu un student teolog? Dar de dorit cu unul din anul întâi, dar bun, care dăduse adminterea de curând. Așa l-am cunoscut pe Ene Ștefan (viitorul meu fin de cununie și cumătru, căci i-am botezat ambii copii; s-a prăpădit, bietul de el, la numai 49 de ani, doborât de un cancer ganglionar, iar fiul lui Corneliu, adică finul meu, tot preot și el, a murit la doar 28 de ani – o tagedie!). Cu Ene Ștefan am făcut mai ales muzică psaltică și limbă greacă. Un an de zile m-am pus cu burta pe carte, în septembrie 1972 m-am prezentat la examen și (nu mi-o luați ca pe o laudă) am intrat primul cu media 9,14. Așa că, având binecuvântarea Patriarhului, în sesiunea din iunie 1973 am absolvit anul I, în septembrie același an, anul II, în iunie 1974 – anul III, iar în septembrie 1974, anul IV și licența. În total, 121 de examene și colocvii! Și astăzi mă ia amețeala.

Dar cele spuse până acum au fost doar o sumară punere în temă, pentru mai buna înțelegere a celor ce urmează.

La Teologie, erau două feluri de studenți – la zi și la fără frecvență. La fără frecvență aveau dreptul numai preoții în funcțiune și călugării.

În cei doi ani am avut norocul să prind o strălucită pleiadă de profesori: părintele Dumitru Stăniloiaie (să nu vă imaginați că am făcut cu el *Dogmatica*, așa cum ar fi fost firesc, nu; în acei ani, marele teolog și profesor era încă un proscris, așa că l-am avut... asistent de greacă), părintele Petru Rezuș (scriitor înzestrat; la 24 de ani, după studii strălucite și un doctorat la Oxford, era deja profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți; cu el am făcut *Teologie Fundamentală* și tot la el mi-am

ales lucrarea de licență), profesorul Al. Elian, eminentul bizantinolog, care ne-a ținut un încântător curs de *Bizantinologie*, părintele Mircea Chialda (*Vechiul Testament și Ebraica*), părintele Ioan Rămureanu (*Istoria Bisericii Universale*), compozitorul Nicolae Lungu (*Muzica psaltică*), părintele Ene Braniște (*Liturgică și Tipic*), Părintele Dumitru Fecioru (*Patrologie*), părintele Dumitru Popescu (*Latina*), părintele Vladimir Prelipcean (*Vechiul Testament*; vorbea cinci limbi semitice: ebraica, aramaica, siriaca, asiriana și araba), părintele N. Balca (cursuri de *Catehetică*, *Omiletică*, *Morală creștină*), profesorul Iorgu Ivan (*Drept bisericesc*) și alții. În acest șir vreau să-l includ și pe fostul meu coleg de la Filologie Mihai Rădulescu (mutat la Domnul acum câțiva ani ani) care preda *Engleza și Franceza*; înaintea lui, predase aceste limbi un alt coleg de-al nostru, Victor Budeanu, emigrat mai apoi în Canada.

Despre toți așa avea câte ceva (nostim și interesant) de povestit – de la cursuri sau de la examene, dar poate mai încolo sau, mai curând, altă dată. Azi, o întâmplare de la *Patrologie* cu pr. prof. univ. dr. Dumitru Fecioru. În sesiunile de examene apăreau și studenții de la fără frecvență, preoți și călugări, unii destul de vârstnici, chiar în pragul pensionării (se chinuiau, bieții de ei, să facă studii superioare tocmai pentru a avea un salariu ceva mai bun și deci și o pensie așijderea).

Spre deosebire de învățământul de stat, la Teologie fiecare profesor avea metodă proprie de examinare; cel mai mult m-a mirat faptul că în majoritatea cazurilor nu se foloseau bilete – întrebările le formula examinatorul pe loc. La Părintele Dumitru Fecioru însă trăgeam bilete, dar înainte de a răspunde la chestiunile din bilet, studentul trebuia să spună în greaca veche două rugăciuni (*Tatăl nostru* și *Axionul*), apoi se ducea la masa de lângă catedră pe care se aflau sutele de volume din colecția *Migne*¹ (161 de volume din *Seria greacă* și 221 din *Seria latină*) și să caute un anume autor sau vreo lucrare a acestuia. Abia după aceste două probe, studentul putea trece la chestiunile din bilet.

La *Patrologie*, toți studenții din anul respectiv se aflau în sala de examen. Câte cinci dintre ei, în ordine alfabetică, trăgeau fiecare câte un bilet dintre cele înșirate de părintele Fecioru pe catedră, luau loc în prima bancă și, după câteva minute de gândire, începea cunoscutul ritual al examinării: cele două rugăciuni în greacă, apoi căutarea în *Migne* a unui autor sau a unei opere, după care se trecea la chestiunile din biletul extras. Dacă pentru studenții de la zi primele două probe erau aproape floare la ureche, iar chestiunile din bilet prezentau o oarecare dificultate, pentru cei de la fără frecvență, preoți de țară și călugări, examenul la *Patrologie*, în întregul său, era o cumplită caznă, căci – contrar părerii generale că popii și călugării ar fi niște cărturari luminați – prea puțini dintre ei, din păcate, aveau bunul obicei de a citi cărți, iar de Jaques Paul Migne n-auziseră în viața lor (desigur, până să citească pentru examen notițele împrumutate de la vreun coleg, student la zi).

Când a venit rândul seriei mele de cinci, am văzut că în fața mea, potrivit alfabetului, era preotul Iordache, slujitor într-un sat din Ialomița, un tip de vreo 60 de ani, grăsuț, simpatic și mereu zâmbitor, dar acum livid și speriat de moarte.

– Să-mi suflă la rugăciuni!... – îmi șopti desperat.

Îmi cerea un lucru, deși obișnuit între elevi și studenți, foarte jenant, pentru că ne aflam la cel mult doi metri de profesor. Dar trebuia totuși să-l ajut. Așa că m-am aplecat puțin, am dus mâna la gură și am început:

– *Is to ónoma tu Patrós che tu Iú che tu Aghiú Pnéfmatos. Amin.*²

Fără să se ridice în picioare, cum ar fi fost normal când spui o rugăciune și cum făceam noi ceilalți, Iordache mi-a aruncat o privire îngrozită, făcându-mă să pricep că, probabil, e pentru prima dată când aude acele vorbe. Părintele Dumitru Fecioru părea neatent, răsfoia niște hârtii. Eu repet mai rar, mai apăsător:

– *Is to ónoma tu Patrós...*

Iordache tace. Profesorul îl îndeamnă, dar încă tot cu ochii în hârtii.

– Da, părinte...

Eu repet:

– *Is to ónoma...*

În cele din urmă, popa Iordache îngaimă șovăielnic:

– *Is...*

Eu insist:

– *Is to ónoma...*

Iordache pare să prindă puțin curaj:

– *Is... Is... Mis... Tis...*

De unde le scoate, Doamne?! În sală se aud chicoteli. Cu riscul să mă audă părintele profesor Fecioru, mă îndes mai tare, deși nu cred că Iordache era fudul de urechea dinspre mine:

– *Is to ónoma tu Patrós...*

– *Is to...* – repetă Iordache pierdut.

În cele din urmă, părintele Dumitru Fecioru se milostivește de bietul Iordache și vrea să-i curme chinul:

– Bine, părinte... Spune a doua rugăciune.

Ca aruncat de un resort, popa Iordache, zvâcnit, se ridică în sfârșit în picioare și declară ritos:

– P-asta n-o știu.

După prima clipă de liniște uluită, întreaga sală a explodat într-un hohot de râs nestăvilat. A râs îngăduitor-ironic și Fecioru:

– Bine că ai știut, părinte, prima rugăciune...

Și după ce l-a chestionat superficial (cu cei de la fără frecvență era mai înțelegător, ca de altfel și alți profesori) despre subiectele din bilet, l-a eliberat pe sârmanul părinte Iordache.

După acea sesiune de examene, nu-mi amintesc să-l mai fi întâlnit vreodată pe preotul Iordache, căci în următoarea sesiune eu am mai sărit un an de studii, lăsându-l în urmă.

Din păcate, după mulți ani, când părintele Iordache trecuse de-acum la cele veșnice, am aflat că fusesse tatăl kolegei mele de la Filologie Ani Iordache, o colegă minunată, o fată veselă, durdulie și mereu pusă pe șotii. La Filologie, bineînțeles, nu se știa că-i fată de popă – în anii studenției noastre, 1955-1960, ar fi fost prea periculos pentru ea. Mai apoi, când eram inspector în CSCA, am întâlnit-o pe Ani muzeograf la Ploiești și, după aceea, directoare a aceluiași muzeu. Ce-o mai fi făcând azi?

1. Migne, Jaques Paul (1800-1875), abate și erudit francez. A editat cea mai mare și mai completă colecție de texte patristice, intitulată *Patrologiae cursus completus*; *Seria Graeca* – 161 de volume; *Seria latina* – 221 de volume (C. Ir.).

2. În numele *Tatălui și-al Fiului, și-al Sfintului Duh. Amin* (C. Ir.).

CU SFÂNTA CINSTE

...Tu-ai vrea să plec din acest sat,
Să zbor spre-o Spanie-nsořită,
Spre locu-atât de-ndepărtat,
Să plec din țară chinuită.

De către cei corupți cu bani,
Ce au averi, au bogăție,
Sfidându-ne, de ani și ani,
Luând noi dări din sărăcie...

N-au frică de niciun tsunami
Ei vor petreceri la Paris,
Și plajele de la Miami,
Și vile-nalte ca de vis...

Zâmbesc în preajma sărăciei
O înjosesc ca pe-un nimic,
De parcă sunt ai veșniciei,
Uitând că mai există-un dric.

Că bucuriile-aurite
Se mai evaporă, dispar,
Iar sume strânse, nemuncite
Ajung adeseori pe jar.

Iar fumul lor cu-ncet dispare
Împrăștiindu-se prin crâng,
Iar cei ce-aveau o vastă stare
De ciudă oase și le frâng.

Iar clipele de euforie
La care nici nu poți visa,
Ajung la judecătorie,
Ce au puteri de-a condamna...

Și ce câștig ei au la urmă,
Cu-averile ce se topesc
Când totul dup-un timp se curmă
În întunericul firesc?

Atunci de ce să plec din țară,
Din satul meu cu meri și pruni,
Când nimeni nu mă dă afară,
Din pragul oamenilor buni?

Aici rămân pictându-i firea,
Și locul mamei cel de veci,
Aici mă-ncântă nemurirea
Ce nu te lasă ca să pleci...

Și de-aș pleca-n străinătate
Acolo sigur n-aș simți
Căldura mamei ce e-n toate
Și a rămas de-a nu muri.

În acest nimb de frumusețe
Pe care eu îl prețuiesc,
Aș vrea uitând de bătrânețe
Cu sfânta cinste să trăiesc.

Mihai VOLOȘCIUC

Mihai VOLOȘCIUC

PARODIE

CU SFÂNTA CINSTE

...Și am plecat din satu-acesta,
Din satul meu natal, zburând
C-un avion din Budapesta
Până în Spania, sperând

Că voi scăpa de sărăcia
Și de corupția din țară,
Că de... așa-i în România
De-un sfert de secol și mi-e clară

Idea c-un tsunami doar,
Ar mătura corupții țării,
Faptul că totul e-n zadar,
Te-aduce-n culmea disperării.

M-am dus zâmbind în țări străine,
Un pas spre infinit făcând,
Mânat de gândul de mai bine,
Dar totuși, mai având și-un gând

Că s-ar putea acolo câinii
Să n-aibă toți în cozi covrigi
Și s-ar putea și gustul pâinii
Să nu îți placă și să strigi.

N-a fost așa, și, precum fumul,
Aceste temeri mi s-au dus,

Aicea respectat e omul,
Nu ca la noi, doar cei ce-s sus.

Dreptatea nu prin bani se-mparte,
Precum la noi prin multe părți,
Și nici acei ce-abia știu carte
Prin pușcării scriu zeci de cărți!

Cu ce câștig aici la muncă
Pe-o lună, un an îmi trebuia
În țară să muncesc și încă
Din sumă ceva mai lipsea.

Atunci de ce-aș fi stat în țară,
Printre cenușă și ruini,
Văzând cum prins-au să dispară
Oamenii buni, foști-mi vecini?

Aici, în Spania, pictura
Și poezia, arta deci,
E bunăstării chiar măsura
Și cei ce-o practică sunt regi.

Dar sigur mă re-ntorc acasă,
În satul meu, mai peste ani,
Că dorul lui mă prea apasă,
Mă-ntorc cu planuri și cu bani

Și-o să-l ridic din amortire,
Abia aștept această zi...
Când voi veni, pot da de știre:
Când sfânta cinste va domni!

Lucian PERȚA

NOIEMBRIE... IA CRIZANTEME! IA CRIZANTEME!

Noiembrie – răsuflare de calendar, umedă de prezența ceții, subțiată în vânt, șerpuit luând-o razna spre văzduhul apropiatului sfârșit de an.

Pe umerii de „halterofil” ai efebului Mihai din fața Ateneului cad, din când în când, frunzele toamnei. E semn tonic și reconfortant că-n Marea Poezie toate sunt bune și că nimeni nu poate stopa caruselul anotimpurilor.

În port remorchererele trag după ele pescărușii, fără nicio taxă!

Cu șevaletele la subsuoară trec elevii liceelor de artă plastică, în perioada de practică. Când îi vedem, gândul ne trimite cu nostalgie la epoca romantică a picturii.

De dimineață servesc câte o gură de aer cețos și mă gândesc la Oscar Wilde pomenind de perioada în care impresionismul descoperea ceața londoneză. Făcând din ea un emblematic motiv de artă, el spunea: Acolo unde cel cult ia un efect, incultul ia o gripă.

Timid pregătindu-se de drumul ce-l are de parcus spre Împărăția Frigului, solstițiul de toamnă.

Grămezi de frunze arzânde leagă toate aromele toamnei.

O castană șutată de un puști trece pe zebra.

Palida recunoștință a unor dăunători de rășinoase: lumina subțiată presărând bolnăvicioase ace de molid...

Un melc a tras sub el o frunză. Cerul și pământul compun pentru el un „apartament” ce nu va avea nevoie de încălzire pe centrală proprie.

Neiertătoare ca majoritatea deciziilor tulburi ale guvernărilor, aburirea oglinzii retrovi-zoare nu-i o aburire ca toate celelalte.

Rădăcini întoarse și crengi, unind într-un peisaj tomnatic de neiertat imagini ale dezastrului din pădurile patriei.

Dimineață de noiembrie - cenușie și parcă dulce. O urmează vântul și [a]vântul care imediat ne iau inima la goană după câte și mai câte treburi ale zilei.

O plimbare prin pădure ne scaldă privirea în frunzișul auriu și roșcat al mestecenilor, castanilor, stejarilor, în vreme ce frunzele mor cu desăvârșire strivite sub pași. Înserat în munții Rodnei. Coborători de pe Pietrosul, în mersul lor târât; singure stelele, cu lucirea lor puternică le sunt de „prim ajutor”.

A sorbi zilnic „ceața” unei cești de cafea veritabilă înseamnă a-ți deprinde „spiritul” nărilor să distingă...

Dimineață cu soare și geruț de sfârșit de noiembrie. Sub malul sfânt – vânt al mânăstirii Plumbuita, la marginea Bucureștilor, câțiva oameni în salopetă adună sticle de plastic. Plastic vorbind - vine vorba despre efectul prezenței în vecinătate te a unui străbun talcioc.

Deschid ușa de la balcon și constat asaltul cântecului de canar venind dinspre balconul vecin. Cu siguranță, micul eveniment sonor reprezintă o stare de eliberare cu premeditare, exprimată într-un mod paradoxal!

Stufărișul din Delta - la modă; cu fantastele sale sulii și săbii lucind în soare.

Indicația discretă a longevității de sezon tomnatic se recunoaște, întocmai, prin lipsa de exasperare a crizantemelor.

Colinele parcului găzduiesc răbdătoare frunzele moarte. Model de toleranță între oamenii cei vii!

O gutuie zbârcită e în căutarea unui cabinet de revitalizare a „pielii” și nu-i hotărâtă spre care anume să se îndrepte. Un bătrânel cu fața aspru ridată îi surâde.

Bobi de struguri negri, rămași pe un spalier. Culegătorii-grauri au plecat sau n-au plecat?

Ivire lentă, Inorogul ud din cauza ceții dense a acestui sfârșit de november. Visul de legendă parcă se împlineste. Oricum, ca să nu facă aprindere la plămâni, mai bine e să-l inhămăm și să-l așternem frumușel la drum. Vom ajunge astfel din timp la Slujba de Crăciun!

Mesteacănul n-ar da nici doi bănuți de argint - valorând cât două frunze... - pentru toate cele câte se pot spune despre acest noiembrie.

Noiembrie rămâne patronul turnirurilor expoziționale, făcute pentru a fi văzute. Unii se grăbesc și reușesc să le vadă pe toate: închid o ușă și deschid alta. Totul e un perpetuum sufletesc, trecerile de la o sală la alta se fac euforic, ieșirile ar trebui să aibă loc sub hiperbolele unui tablou proaspoit achiziționat pentru o galerie personală.

.....
Toate aceste însemnări ne spun că noiembrie e pândit adesea de momente când sculptura-ceață a privirii se poate strecura printre pașii noștri ca o vulpe linsă de o altă vulpe. Să fim atenți!

Mihai MATEICIUC

DISCURSUL PREȘEDINTELUI UCRAINEI ÎN CADRUL DEZBATERILOR GENERALE ALE CELEI DE A 70-a SESIUNI A ADUNĂRII GENERALE A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE (II)

(Urmare din nr. 297/298)

Făcând uz de acest veto rușinos asupra proiectului de rezoluție, Rusia a arătat cât se poate de clar întregii lumi disprețul față de stabilirea adevărului. Și nu numai a adevărului despre cei care se fac vinovați de acest act terorist și despre armamentul cu care a fost doborât avionul.

Mai important este adevărul despre cei care au organizat această crimă și din ce țară a fost adus acest armament.

Apreciez că oricine din această sală înțelege bine motivele reale ale acestui veto al Rusiei privind tribunalul pentru MH17. În plus, este blocată crearea operațiunii internaționale de menținere a păcii care ar putea duce la stabilizarea situației din Ucraina și la oprirea vărsării de sânge tot din cauza pericolului ca Rusia să facă din nou uz de veto. Folosirea abuzivă a dreptului de veto ca „licență pentruucidere” este inadmisibilă. Vocea colectivă a Organizației noastre trebuie să fie clară.

Ucraina se pronunță pentru limitarea dreptului de veto și anularea lui ulterioară.

Dreptul de veto nu trebuie să fie un act de clemență și grațiere pentru o crimă, care poate fi folosit oricând, „scos din mânecă” pentru a împiedica o pedeapsă dreaptă.

În acest context, salut inițiativa colegului meu francez, președintele Hollande, susținută de președintele Mexicului, Peña Nieto, referitoare la Declarația politică privind abținerea de la dreptul de veto a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate în cazul omorurilor în masă.

Principala atenție trebuie să fie acordată modernizării Consiliului de Securitate al ONU, inclusiv lărgirii componenței acestuia și perfecționării metodelor lui de lucru.

Componența Consiliului de Securitate al ONU trebuie să reflecte realitățile din secolul al XXI-lea, reprezentând un număr mai mare de țări din Africa, Asia și America Latină.

Un loc în plus de membru nepermanent în Consiliu trebuie să fie acordat Grupului de țări est-europene căci numărul lor s-a dublat de-a lungul ultimelor două decenii.

De asemenea, Ucraina consideră că îmbunătățirea arhitecturii Organizației este un element important al reformării ONU.

Sunt mândru că Ucraina se bucură de reputația internațională de coparticipant activ și fidel la operațiunile de menținere a păcii ale ONU.

Cu toate provocările externe, rămânem un partener de încredere al Organizației în această nobilă acțiune.

Contribuția Ucrainei la menținerea păcii și securității internaționale ne oferă suportul moral de a miza pe aceeași susținere și pe ajutor din partea Organizației într-un moment vital pentru noi.

Ucraina dorește să respecte litera și spiritul Acordurilor de la Minsk. Cerem același lucru de la ceilalți semnatori care, în ultima vreme, recurg la limbajul șantajului. În caz contrar, nu poate fi nicio alternativă la sancțiuni și chiar la înăsprirea lor. După cum nu există alternativă la reglementarea pașnică a crizelor.

Trebuie să fie asigurate accesul total al observatorilor OSCE în toate teritoriile ocupate, retragerea trupelor străine, a tehnicii militare și a mercenarilor de pe teritoriul Ucrainei, precum și restabilirea controlului complet al Ucrainei asupra frontierei de stat cu Rusia.

Libertate, pace, respect față de suveranitatea și integritatea teritorială – acestea sunt cerințele Ucrainei. Cu mai puțin Ucraina nu se va mulțumi.

Domnule Președinte,

Din păcate, Ucraina este, astăzi, fără voia sa, una dintre zonele de luptă cu pericolul terorist.

Noi condamnăm cu tărie terorismul în toate formele și

manifestările sale.

Activitatea ISIS, Al-Kaida, Boko Haram, Ash-Shabab etc. este o problemă globală. Singura modalitate posibilă de rezolvare a acesteia este unirea tuturor în lupta comună fără compromisuri cu acest rău.

Terorismul internațional s-a dovedit a fi mai flexibil decât voința politică a statelor, căpătând noi forme hibride.

Subiecții statali și nestatali au devenit indestructibil legați între ei. Lupta pentru drepturile lor este înlocuită de o teroare necruțătoare.

Suntem convingși că un document internațional cuprinzător, capabil să contracareze acest fenomen înspăimântător nu este doar de actualitate, ci și o necesitate foarte stringentă.

Din acest motiv, încheierea lucrărilor pregătitoare pentru proiectul Convenției ONU privind prevenirea terorismului și lupta împotriva acestuia trebuie să constituie una dintre prioritățile celei de a 70-a sesiuni.

Un rol deosebit în lupta împotriva terorismului internațional trebuie acordat instituțiilor juridice de cea mai mare autoritate, cum sunt Tribunalul Internațional și Tribunalul Internațional Penal. Jurisdicția universală a acestor instituții reprezintă elementul-cheie în pedepsirea celor care comit acte teroriste și a protectorilor regimurilor care au ca politică națională „fabricarea” terorismului de masă.

Sunt ferm conștienți că unul dintre cele mai importante aspecte ale luptei împotriva terorismului este păstrarea memoriei victimelor.

În acest context propun ca cea de a 70-a sesiune a Adunării Generale să analizeze propunerea de instituire a Zilei memoriei victimelor actelor teroriste.

Domnule Președinte,

Sentimentul că drepturile de bază le sunt încălcate, că sunt umiliți și că este ignorată voința poporului i-a determinat pe ucraineni să iasă, în 2013, în stradă și să declanșeze Revoluția Demnității.

Ucraina a plătit și continuă să plătească un preț extrem de mare – prețul vieții oamenilor – pentru libertatea sa și pentru dreptul de a trăi într-o țară liberă.

De aceea, la baza programului meu de ample reforme, lansat anul trecut, stau interesele fiecărei persoane și protecția drepturilor oamenilor. Pentru prima dată în cei 24 de ani de Independență, Ucraina a adoptat Strategia națională privind drepturile omului. Ea cuprinde cele mai bune practici internaționale în domeniu, inclusiv cadrul strategic al UE privind drepturile omului și democrația.

Agresiunea rusă a acutizat problema asigurării drepturilor omului în Crimeea și în unele raioane ale regiunilor Donețk și Luhansk.

Importante organizații internaționale pentru drepturile omului avertizează omenirea despre degradarea radicală a situației privind drepturile omului care se referă în mod direct la ucrainenii și tătarii din Crimeea ocupată.

Am în vedere practicile folosite de autoritățile de ocupație din Crimeea pentru a-i forța pe oameni să accepte cetățenia Federației Ruse, persecuții sistematice, arestarea, răpirea și omorarea locuitorilor proucraineni ai peninsulei, precum și lichidarea aproape totală a mass-mediei independente.

Ucraina își reconfirmă atașamentul față de Declarația ONU privind drepturile popoarelor indigene.

Noi vom continua să apărăm, prin toate mijloacele legale, drepturile tătarilor din Crimeea – popor indigen al Ucrainei care suferă acum din cauza politicii represive a puterii de ocupație din Crimeea. Apreciez că problema încălcării grave a drepturilor omului în Crimeea merită să fie examinată separat în cadrul Adunării Generale a ONU. Sper că hotărârea în acest sens va fi adoptată în cadrul acestei sesiuni.

Mă simt, totodată, obligat să amintesc numele Nadiei

Savcenko, al lui Oleh Sențov, Oleksandr Kolcenko și al altor ucraineni, deținuți politici ai regimului rus, reținuți și condamnați ilegal. De exemplu, Oleh Sențov, un stimat regizor, a fost condamnat la 20 de ani privare de libertate numai pentru faptul că a fost un patriot ucrainean.

Fac apel la ONU și la țările membre să declanșeze o campanie la nivel mondial de presiune asupra autorităților ruse pentru eliberarea imediată a tuturor cetățenilor ucraineni reținuți. Vom putea atinge scopul nostru numai dacă acțiunile noastre vor fi globale.

Ucraina are acum cea mai mare nevoie de solidaritate și ajutor – cel mai puternic instrument împotriva nedreptății. Sunt conștienți că vom învinge, deoarece adevărul este de partea noastră. Dar vom realiza acest lucru mai repede, dacă vom simți sprijinul și solidaritatea întregii comunități internaționale.

Războiul hibrid prelungit al Rusiei împotriva Ucrainei a arătat că comunitatea internațională se confruntă cu o altă problemă care necesită consolidarea eforturilor noastre.

Războiul informațional și campania de propagandă reprezintă o formă extrem de distrugătoare a agresiunii nonmilitare.

Minciuna deschisă colportată pentru justificarea agresiunii, propaganda intoleranței și a violenței sunt fenomene de aceeași factură care subminează principiile libertății de gândire și otrăvesc sufletul și mintea omenească. De aceea, consolidarea rolului informației în menținerea păcii și securității sunt mai importante ca oricând.

Mă adresez Adunării Generale a ONU cu rugămintea să condamne aceste fenomene rușinoase și să discute modalitățile de contracarare a acestora.

Domnule Președinte,

În mesajul țării mele, prilejuit de intrarea în ONU, la care m-am referit astăzi de câteva ori, se arată: „Datorită imenselor sale resurse umane și materiale Ucraina poate aduce o contribuție importantă la menținerea păcii și securității globale”.

La fel ca și acum 70 de ani, reconfirm faptul că Ucraina va depune în continuare maximum de eforturi prevăzute în Statutul ONU pentru „a lipsi generațiile viitoare de ororile războiului”.

Atingerea acestui nobil scop va deveni piatra de temelie a statutului de membru nepermanent al Ucrainei în Consiliul de Securitate al ONU, în perioada 2016-2017.

În această calitate Ucraina va rămâne un partener sigur și consecvent care nu va avea în vedere agenda proprie, ci cea globală și care va respecta ferm spiritul și litera Statutului.

Sunt ferm conștienți că organizația va depăși cu demnitate toate provocările extrem de complexe și își va consolida rolul de garant al ordinii mondiale, păcii și propășirii.

Așa să ne ajute Dumnezeu.

Vă mulțumim pentru atenție.

Slavă Ucrainei!

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape